

32002L0022

L 108/51

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

24.4.2002.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2002/22/EK

(2002. gada 7. marts)

par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 95. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽³⁾,saskaņā ar Līguma ⁽⁴⁾ 251. pantā noteikto procedūru,

tā kā:

- (1) Līdztekus telekomunikāciju sektora liberalizācijai un pieaugošajai konkurencei, un komunikāciju pakalpojumu izvēles iespējām nepieciešama paralēla rīcība, lai izveidotu saskaņotu reglamentējošos noteikumus, kas nodrošina universālā pakalpojuma sniegšanu. Tā kā universālā pakalpojuma jēdziens būtu jāattīsta, lai tas atbilstu tehnoloģijas sasniegumiem, tirgus attīstībai un lietotāju pieprasījuma izmaiņām. Reglamentējošie noteikumi, ko ievieša telekomunikāciju tirgus pilnīgai liberalizācijai 1998. gadā Kopienā, noteica universālā pakalpojuma saistību minimālo apjomu un paredzēja noteikumus to izmaksām un finansējumam.
- (2) Saskaņā ar Līguma 153. pantu Kopienai jāpiedalās patērētāju aizsardzībā.
- (3) Kopiena un tās dalībvalstis ir uzņēmušās saistības attiecībā uz telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu reglamentējošajiem noteikumiem Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) līguma par pamata telekomunikācijām kontekstā. Visiem PTO dalībniekiem ir tiesības noteikt tās universālā pakalpojuma saistības, kuras tie vēlas saglabāt. Šādas

saistības netiks uzskatītas par konkurenci kroplojošām *per se* ar noteikumu, ka tās administrē pārskatāmi, bez diskriminācijas un neitrāli attiecībā uz konkurenci, un ka tās nav vairāk apgrūtinājošas, nekā nepieciešams tādām universālam pakalpojumam, kādu noteicis PTO dalībnieks.

- (4) Universālā pakalpojuma nodrošināšana (tas ir, noteikta pakalpojumu minimālā kopuma sniegšana visiem lietotājiem par pieejamu cenu) var iekļaut dažu pakalpojumu sniegšanu dažiem lietotājiem par cenām, kas atšķiras no cenām parastos tirgus apstākļos. Tomēr kompensācija uzņēmumiem, kas izraudzīti šādu pakalpojumu sniegšanai šādos apstākļos, nedrīkst izkropļot konkurenci ar noteikumu, ka izraudzītajiem uzņēmumiem kompensāciju piešķir par konkrētajām neto izmaksām, un ar noteikumu, ka neto izmaksu apgrūtinājumu atmaksā neitrālā veidā attiecībā uz konkurenci.
- (5) Konkurences tirgū konkrētām saistībām būtu jāattiecas uz visiem uzņēmumiem, kas sniedz publiski pieejamus telefonpakalpojumus noteiktā vietā, un citām saistībām būtu jāattiecas tikai uz tiem uzņēmumiem, kam ir būtiska ietekme tirgū vai kas ir izraudzīti kā universālā pakalpojuma operatori.
- (6) Tīkla pieslēgumpunkts regulatīviem mērķiem pārstāv robežu starp reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem un telekomunikāciju termināliekārtas noteikumiem. Tīkla pieslēgumpunkta atrašanās vietas noteikšana ir valsts pārvaldes iestādes pienākums, nepieciešamības gadījumā pamatojoties uz attiecīgo uzņēmumu priekšlikumu.
- (7) Dalībvalstīm būtu jāturpina nodrošināt tas, ka II nodaļā minētie noteiktas kvalitātes pakalpojumi par pieejamu cenu tiek padarīti pieejami visiem lietotājiem to teritorijā neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas un, ņemot vērā īpašos valsts noteikumus. Dalībvalstis universālā pakalpojuma saistību kontekstā un ņemot vērā valsts noteikumus var veikt īpašus pasākumus attiecībā uz patērētājiem lauku vai ģeogrāfiski izolētos apgabalos, lai nodrošinātu tiem pieeju pakalpojumiem, kas minēti II nodaļā, un šo pakalpojumu pieejamu cenu, kā arī saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem nodrošinātu minēto pieeju jo īpaši vecāka gadagājuma cilvēkiem un invalīdiem, un cilvēkiem

(1) OV C 365 E, 19.12.2000., 238. lpp. un OV C 332 E, 27.11.2001., 292. lpp.

(2) OV C 139, 11.5.2001., 15. lpp.

(3) OV C 144, 16.5.2001., 60. lpp.

(4) Eiropas Parlamenta 2001. gada 13. jūnija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts), Padomes 2001. gada 17. septembra kopējā nostāja (OV C 337, 30.11.2001., 55. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2001. gada 12. decembra lēmums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts). Padomes 2002. gada 14. februāra lēmums.

- ar īpašām sociālajām vajadzībām. Minētie pasākumi var iekļaut arī pasākumus, kas tieši vērsti uz patērētājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām, nodrošinot atbalstu noteiktiem patērētājiem, piemēram, ar īpašu pasākumu palīdzību, kas veikti pēc individuālu pieprasījumu izskatīšanas, tādu kā palīdzība parādu nomaksai.
- (8) Universālā pakalpojuma būtiska prasība ir nodrošināt lietotājus pēc to pieprasījuma ar pieslēgumu sabiedriskajam telefona tīklam noteiktā atrašanās vietā par pieejamu cenu. Prasība ir ierobežota līdz šaurjoslas tīkla pieslēgumam, kura nodrošināšanu dalībvalstis var ierobežot līdz lietotāju galvenajai atrašanās vietai/dzīvesvietai, un tā neiekļauj integroto pakalpojumu digitālo tīklu (ISDN), kas nodrošina divus vai vairāk pieslēgumus, kurus var izmantot vienlaicīgi. Nedrīkst būt ierobežojumi tehniskajiem līdzekļiem, ar kuriem ir nodrošināts pieslēgums, ļaujot izmantot kabeļu vai mobilo tehnoloģiju, kā arī ierobežojumi attiecībā uz to, kuri operatori pilda daļu vai visas universālā pakalpojuma saistības. Pieslēgumam sabiedriskajam telefona tīklam noteiktā atrašanās vietā būtu jābūt spējīgam uzturēt balss un datu apmaiņu tādā ātrumā, kas ir pietiekams piekļuvei tiešsaistes pakalpojumiem, tādiem kā tiem, kas piedāvāti publiskajā Internetā. Attiecīgā lietotāja Interneta pieejas ātrums var būt atkarīgs no vairākiem faktoriem, ietverot Interneta nodrošinātāja pieslēgumu, kā arī attiecīgo pieslēguma izmantošanas lietojumprogrammu. Datu pārraides ātrumu, kuru var uzturēt viens šaurjoslas pieslēgums sabiedriskajam telefona tīklam, ir atkarīgs no pieslēguma īpašnieka termināliekārtas iespējām, kā arī no pieslēguma. Šī iemesla dēļ nav vajadzīgs noteikt īpašu datu vai bitu pārraides ātrumu Kopienas līmenī. Pašlaik pieejamie telefona līnijas modemi parasti piedāvā datu pārraides ātrumu 56 kbit/s un izmanto automātisku datu pārraides ātruma adaptāciju saistībā ar dažādu līnijas kvalitāti, tādējādi sasniegtais datu pārraides ātrums var būt mazāks par 56 kbit/s. Ir nepieciešama elastība, lai, no vienas puses, ļautu dalībvalstīm vajadzības gadījumā veikt pasākumus, lai nodrošinātu to, ka pieslēgumi spēj uzturēt minēto datu pārraides ātrumu, un, no otras puses, lai ļautu dalībvalstīm attiecīgos gadījumos pieļaut datu pārraides ātrumus, kas mazāki par šo augšējo robežu 56 kbit/s, lai, piemēram, izmantotu mobilo tehnoloģiju iespējas (tostarp šūnu mobilo tīklus), lai sniegtu universālo pakalpojumu lielākai iedzīvotāju daļai. Tas var būt īpaši svarīgi dažās kandidātvalstīs, kur tradicionālo telefonu pieslēgumu ieviešana māj-saimniecību sektorā joprojām ir relatīvi zema. Īpašos gadījumos, ja pieslēgums sabiedriskajam telefona tīklam noteiktā atrašanās vietā ir acīmredzami nepietiekams, lai uzturētu apmierinošu Interneta pieeju, dalībvalstīm būtu jābūt iespējai pieprasīt, lai pieslēgums tiktu uzlabots tādā līmenī, kādu izmanto vairākums pieslēguma lietotāju, tā, lai tas uztur datu pārraides ātrumu, kas ir pietiekams pieejai Internetam. Ja šādi īpaši pasākumi rada neto izmaksu apgrūtinājumu attiecīgajiem patērētājiem, izmaksu apgrūtinājumu sekas var iekļaut jebkurā universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķinā.
- (9) Šīs regulas noteikumi neaizliedz dalībvalstīm izraudzīties dažādus uzņēmumus universālā pakalpojuma tīklu un pakalpojuma elementu nodrošināšanai. Izraudzītajiem uzņēmumiem, kas nodrošina tīkla elementus, var pieprasīt nodrošināt tādu konstrukciju un uzturēšanu, kas ir vajadzīga un samērīga, lai atbilstu visām pamatotajām prasībām attiecībā uz pieslēgumu noteiktā atrašanās vietā sabiedriskajam telefona tīklam un piekļuvi publiski pieejamiem telefonpakalpojumiem noteiktā atrašanās vietā.
- (10) Pieejama cena nozīmē cenu, ko dalībvalstis noteikušas valsts līmenī, ņemot vērā īpašos valsts noteikumus, un tā var iekļaut vienotu tarifu noteikšanu neatkarīgi no atrašanās vietas vai īpašām tarifu izvēles iespējām, lai apmierinātu to lietotāju vajadzības, kuriem ir zems ienākumu līmenis. Cenu pieejamība individuāliem patērētājiem attiecas uz to spēju pārraudzīt un kontrolēt savus izdevumus.
- (11) Abonentu saraksts un informācijas dienests veido būtisku piekļuves instrumentu publiski pieejamiem telefonpakalpojumiem un ir daļa no universālā pakalpojuma saistības. Lietotāji un patērētāji vēlas visaptverošus sarakstus un informācijas dienestu, kas iekļauj visus uzskaitītos telefonu abonentus un to numurus (tostarp fiksētos un mobilos numurus), un vēlas, lai šī informācija tiktu sniegta bezpreferenču veidā. Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīva 97/66/EK par personu datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību telekomunikāciju sektorā ⁽¹⁾ nodrošina abonentu tiesības uz privāto dzīvi attiecībā uz šo personas datu iekļaušanu publiskajā abonentu sarakstā.
- (12) Iedzīvotājiem ir svarīgi, lai būtu pienācīgs nodrošinājums ar taksofoniem, un lietotājiem ir svarīgi, lai viņi varētu piezvanīt uz neatliekamās palīdzības telefona numuru un, jo īpaši, uz vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības numuru ("112") par brīvu no jebkura telefona, ietverot taksofonus, neizmantojot nekādus maksāšanas līdzekļus.

(1) OV L 24, 30.1.1998., 1. lpp.

Nepietiekama informācija par "112" numura esamību liedz iedzīvotājiem baudīt papildu drošību, ko nodrošina šī numura esamība Eiropas līmenī, jo īpaši tiem ceļojot citās dalībvalstīs.

(13) Dalībvalstīm būtu jāveic piemēroti pasākumi, lai garantētu piekļuvi un cenu pieejamību visiem publiski pieejamiem telefonpakalpojumiem noteiktā atrašanās vietā invalīdiem un lietotājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām. Īpašie pasākumi invalīdiem varētu iekļaut, attiecīgos gadījumos, taksofonu, publisko teksta telefonu pieejamības radīšanu vai atbilstīgu pasākumu nodrošināšanu nedzirdīgiem cilvēkiem vai cilvēkiem ar runas defektiem, nodrošinot tādas pakalpojumus kā uzziņu dienests, vai atbilstīgus pasākumus par brīvu neredzīgiem vai vājredzīgiem cilvēkiem, un pēc pieprasījuma nodrošinot detalizētus rēķinus alternatīvā formātā neredzīgiem vai vājredzīgiem cilvēkiem. Var būt nepieciešams veikt īpašus pasākumus, lai sniegtu invalīdiem un lietotājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām piekļuvi neatliekamās palīdzības pakalpojumam "112" un lai sniegtu tiem līdzīgu iespēju izvēlēties starp dažādiem operatoriem vai pakalpojumu sniedzējiem kā pārējiem patērētājiem. Ir izveidoti pakalpojumu kvalitātes standarti virknei parametru, lai novērtētu to pakalpojumu kvalitāti, ko saņem abonenti, un kā uzņēmumi, kas izraudzīti kā universālā pakalpojuma saistību pildītāji, sasniedz šos standartus. Vēl nav izveidoti pakalpojumu kvalitātes standarti attiecībā uz invalīdiem. Būtu jāizveido pakalpojumu sniegšanas standarti un atbilstīgi parametri attiecībā uz invalīdiem, un tie ir paredzēti šīs direktīvas 11. pantā. Turklāt, valsts pārvaldes iestādēm būtu jābūt tiesīgām pieprasīt pakalpojumu sniegšanas kvalitātes datu publicēšanu, ja šādi standarti un parametri ir izveidoti. Universālā pakalpojuma sniedzējam nevajadzētu veikt pasākumus, lai liegtu lietotājiem pilnībā gūt labumu no dažādu operatoru vai pakalpojumu sniedzēju piedāvātajiem pakalpojumiem kopā ar šī pakalpojuma sniedzēja pakalpojumiem, kas piedāvāti kā universālā pakalpojuma daļa.

(14) Ir svarīgi, ka publiskā telefonu tīkla piekļuve un izmantošana noteiktā atrašanās vietā ir pieejama jebkuram, kas to pamatoti pieprasa. Saskaņā ar subsidiaritātes principu, dalībvalstīm, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, jāizlemj, kuram uzņēmumam šajā direktīvā ir universālā pakalpojuma saistības, attiecīgos gadījumos ņemot vērā uzņēmuma spēju un vēlmi uzņemties visas vai daļu universālā pakalpojuma saistību. Ir svarīgi, lai universālā pakalpojuma saistības tiktu izpildītas visefektīvākajā veidā, tā, lai lietotāji kopumā maksātu cenu, kas atbilst efektīvu izmaksu noteikumiem. Ir svarīgi arī, lai universālā pakalpojuma

operatori saglabā tīkla integritāti, kā arī pakalpojuma nepārtrauktību un kvalitāti. Lielākas konkurences un izvēles veidošanās sniedz vairāk iespēju daļu vai visas universālā pakalpojuma saistības sniegt uzņēmumiem, kas nav uzņēmumi ar būtisku ietekmi tirgū. Tādēļ universālā pakalpojuma saistības dažos gadījumos var piešķirt operatoriem, kas uzrāda visrentablāko veidu piekļuves nodrošināšanai un pakalpojumu sniegšanai, ietverot konkurētspējas vai salīdzinājuma izvēles procedūras. Atbilstīgas saistības var iekļaut kā nosacījumu pilnvarošanai sniegt publiski pieejamus pakalpojumus.

(15) Dalībvalstīm būtu jāpārtrauc patērētāju situācija attiecībā uz to publiski pieejamo telefonpakalpojumu izmantošanu un jo īpaši attiecībā uz pieejamām cenām. Telefonpakalpojuma pieejamība ir saistīta ar informāciju, ko lietotāji saņem attiecībā uz telefona lietošanas izdevumiem, kā arī attiecībā uz nosacītajām telefona lietošanas izmaksām salīdzinājumā ar citiem pakalpojumiem, kā arī ir saistīta ar to spēju kontrolēt izdevumus. Tāpēc pieejamība nozīmē tiesību piešķiršanu patērētājiem, izmantojot saistības, kas uzlikta uzņēmumiem, kas izraudzīti kā uzņēmumi ar universālā pakalpojuma saistībām. Šīs saistības iekļauj noteiktu detalizētu rēķinu izstrādāšanas līmeni, patērētāju iespēju izvēles kārtībā bloķēt konkrētus zvanus (tādus kā paaugstināta tarifa zvanus speciāliem dienestiem), patērētāju iespēju kontrolēt izdevumus ar priekšapmaksas līdzekļiem un patērētāju iespēju atlikt avansa pieslēguma maksas. Šādi pasākumi varētu būt jāpārskata un jāmaina, ņemot vērā tirgus attīstību. Pašreizējie noteikumi neparedz prasību operatoriem ar universālā pakalpojuma saistībām brīdināt abonentus, ja iepriekš noteiktais izdevumu līmenis ir pārsniegts vai tiek izmantots neparasts zvanīšanas veids. Attiecīgo tiesību aktu pārskatīšanā nākotnē būtu jāizvērtē, vai šo iemeslu dēļ ir vajadzība brīdināt abonentu.

(16) Izņemot gadījumus, kad pastāvīgi tiek kavēta vai vispār netiek veikta rēķinu apmaksā, patērētāji būtu jāaizsargā no pēkšņas atvienošanas no tīkla neapmaksāta rēķina dēļ, un jo īpaši strīdu gadījumos par rēķiniem par lielu naudas summu par īpaša tarifa pakalpojumiem tiem būtu jāturpina sniegt piekļuve būtiskiem telefonpakalpojumiem līdz strīda atrisināšanai. Dalībvalstis var izlemt, ka šādu piekļuvi var turpināt sniegt tikai tad, ja abonents turpina maksāt līnijas abonēšanas maksu.

(17) Kvalitāte un cena ir galvenie faktori konkurences tirgū, un valsts pārvaldes iestādēm būtu jānodrošina pārraudzīt sasniegtā pakalpojuma kvalitāte attiecībā uz uzņēmumiem, kas ir izraudzīti kā uzņēmumi ar universālā pakalpojuma saistībām. Attiecībā uz šādu uzņēmumu sasniegto

pakalpojuma kvalitāti valsts pārvaldes iestādēm būtu jāspēj veikt atbilstīgus pasākumus, ja tās uzskata to par vajadzīgu. Valsts pārvaldes iestādēm arī būtu jāspēj pārraudzīt pakalpojumu kvalitāti, ko sasnieguši citi uzņēmumi, kas nodrošina publiskos telefonu tīklus un/vai publiski pieejamus telefonpakalpojumus lietotājiem noteiktā atrašanās vietā.

- (18) Dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jāizveido mehānismi universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu finansēšanai gadījumos, kad tiek parādīts, ka saistības var pildīt tikai ar zaudējumiem vai ar neto izmaksām, kas neatbilst parastiem tirdzniecības standartiem. Ir svarīgi nodrošināt to, ka universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas tiek pienācīgi aprēķinātas un ka finansēšana tiek veikta ar minimālu tirgus kropļošanu un kaitējumu uzņēmumiem, un tā atbilst Līguma 87. un 88. panta noteikumiem.
- (19) Aprēķinot universālā pakalpojuma neto izmaksas, būtu jāņem vērā izmaksas un ieņēmumi, kā arī nemateriālais labums, ko iegūst no universālā pakalpojuma sniegšanas, taču nevajadzētu kavēt galveno mērķi nodrošināt to, ka tarifu struktūras atspoguļo izmaksas. Universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas būtu jāaprēķina, pamatojoties uz pārskatāmām procedūrām.
- (20) Nemateriālo labumu ņemšana vērā nozīmē to, ka netiešo ieguvumu, ko uzņēmums gūst kā universālā pakalpojuma sniedzējs, aprēķins naudas izteiksmē būtu jāatņem no universālā pakalpojuma saistību tiešajām neto izmaksām, lai noteiktu vispārējo izmaksu aprūtinājumu.
- (21) Ja universālā pakalpojuma saistība rada negodīgu aprūtinājumu uzņēmumam, ir lietderīgi ļaut dalībvalstīm izveidot mehānismus efektīvai neto izmaksu atmaksāšanai. Atmaksāšana no valsts finansējuma veido vienu no universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu atmaksāšanas metodēm. Ir arī saprātīgi noteiktās neto izmaksas atmaksāt no visiem lietotājiem caurredzamā veidā, uzliekot uzņēmumiem nodevas. Dalībvalstīm būtu jāspēj ar dažādu mehānismu palīdzību finansēt universālā pakalpojuma dažādo elementu neto izmaksas un/vai finansēt dažu vai visu elementu neto izmaksas ar viena mehānisma vai abu mehānismu kombinācijas palīdzību. Gadījumā, kad izmaksas tiek atmaksātas ar nodevām, kas uzliktas uzņēmumiem, dalībvalstīm būtu jānodrošina tas, ka piešķiršanas metode starp tām pamatojas uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem un ir saskaņā ar proporcionalitātes principu. Šis princips neliedz dalībvalstīm dot atvieglojumus jauniem dalībniekiem, kas vēl nav ieņēmuši ievērojamu vietu tirgū. Jebkuram finansēšanas mehānismam būtu jānodrošina tas, ka tirgus dalībnieki piedalās tikai universālā pakalpojuma saistību un nevis citu darbību finansēšanā, kas nav tieši saistītas ar universālā pakalpojuma saistību pildīšanu. Atmaksāšanas mehānismos visos gadījumos ir jāievēro Kopienas tiesību principi, un jo īpaši nediskriminācijas un proporcionalitātes likumi sadales mehānismu gadījumā. Jebkurā finansēšanas mehānismā būtu jānodrošina tas, ka lietotāji vienā dalībvalstī neveic iemaksas citas dalībvalsts universālā pakalpojuma izmaksām, piemēram, veicot zvanus no vienas dalībvalsts uz citu.
- (22) Ja dalībvalstis izlemj finansēt universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas no valsts finansējuma, tas jāsaprot kā finansējums no vispārējā valdības budžeta, ietverot citus publiskā finansējuma avotus, piemēram, valsts loterijas.
- (23) Universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas var sadalīt starp visām vai dažām noteiktām uzņēmumu klasēm. Dalībvalstīm būtu jānodrošina tas, ka sadales mehānismā ir ievērots pārskatāmības, mazākā iespējamā tirgus izkropļojuma, nediskriminācijas un proporcionalitātes princips. Mazākais iespējamais tirgus izkropļojums nozīmē to, ka iemaksas atmaksā tādā veidā, kas cik vien iespējams tiek samazināta finansiālā aprūtinājuma, kas uzlikts lietotājiem, ietekme, piemēram, sadalot iemaksas iespējami plašāk.
- (24) Valsts pārvaldes iestādēm būtu jāpārlicinās par to, ka tie uzņēmumi, kas saņem universālā pakalpojuma finansējumu, nodrošina pietiekamu to īpašo elementu datu līmeni, kuriem nepieciešams šāds finansējums, lai attaisnotu to pieprasījumu. Dalībvalstu programmas universālā pakalpojuma saistību izmaksām un finansējumam būtu jāpaziņo Komisijai, lai pārbaudītu to atbilstību Līgumam. Izraudzītajiem operatoriem ir stimulēti palielināt novērtētās universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina efektīva universālā pakalpojuma saistību finansēšanai iekasēto summu pārskatāmība un kontrole.
- (25) Komunikāciju tirgi turpina attīstīties izmantoto pakalpojumu un to sniegšanai izmantoto tehnisko līdzekļu ziņā. Universālā pakalpojuma saistības, kas ir noteiktas Kopienas līmenī, būtu periodiski jāpārskata, lai piedāvātu apjoma izmaiņas un atkārtotu noteikšanu. Šādā pārskatā būtu jāņem vērā sociālo, komerciālo un tehnoloģisko apstākļu attīstība un fakts, ka jebkurām apjoma izmaiņām būtu jābūt pakļautām to pakalpojumu divkāršai pārbaudei, kas kļūst pieejami vairumam iedzīvotāju, ar sociālās atstumtības risku attiecībā uz iedzīvotājiem, kas tos nevar atļauties. Veicot jebkādas izmaiņas universālā pakalpojuma saistību apjomā, būtu jānodrošina tas, ka konkrētas tehnoloģijas

- izvēle netiek mākslīgi veicināta attiecībā pret citu, ka sektora uzņēmumiem netiek uzlikts pārmērīgs finansiālais apgrūtinājums (tādējādi apdraudot tirgus attīstību un jauninājumus) un ka finansiālais apgrūtinājums netiek nodrošināts patērētājiem ar zemākiem ienākumiem. Jebkuras izmaiņas apjomā automātiski nozīmē to, ka jebkuru neto izmaksu var finansēt ar metodēm, kas atļautas šajā direktīvā. Dalībvalstīm nav atļauts tirgus dalībniekiem uzlikt finansiālo iemaksu, kas attiecas uz pasākumiem, kas nav universālā pakalpojuma saistību daļa. Individuālām dalībvalstīm joprojām ir tiesības noteikt īpašus pasākumus (ārpus universālā pakalpojuma saistību apjoma) un finansēt tos saskaņā ar Kopienas tiesībām, bet ne ar tirgus dalībnieku iemaksām.
- (26) Efektīvāka konkurence visos piekļuves un pakalpojumu tirgos lietotājiem sniegs lielāku izvēli. Efektīvas konkurences un izvēles līmenis Kopienā ir atšķirīgs un atšķiras dalībvalstu ģeogrāfisko apgabalu starpā un starp piekļuves un pakalpojumu tirgiem. Daži lietotāji var būt pilnībā atkarīgi no tādu uzņēmumu piekļuves un pakalpojumu nodrošināšanas, kuriem ir būtiska ietekme tirgū. Kopumā, efektivitātes nolūkā un, lai veicinātu efektīvu konkurenci, ir svarīgi, ka pakalpojumi, ko piedāvā uzņēmumi ar būtisku ietekmi tirgū, atspoguļo izmaksas. Efektivitātes un sociālu iemeslu dēļ lietotāju tarifiem būtu jāatspoguļo pieprasījuma situācija, kā arī izmaksu situācija ar noteikumu, ka tas nerada konkurences izkropļošanu. Pastāv risks, ka uzņēmums, kam ir būtiska ietekme tirgū, var dažādi darboties, lai kavētu dalību tirgū vai kropļotu konkurenci, piemēram, iekasējot nesamērīgas cenas, nositot cenas, apvienojot mazumtirdzniecības pakalpojumus vienā obligātā paketē vai izrādot labvēlīgāku attieksmi dažiem patērētājiem. Tādēļ valsts pārvaldes iestādēm būtu jābūt tiesībām uzlikt, kā galējo līdzekli un pēc pienācīgas izvērtēšanas, mazumtirdzniecības pakalpojumu noteikumus uzņēmumiem ar būtisku ietekmi tirgū. Cenu griestu noteikumus, ģeogrāfisko izlīdzināšanu vai līdzīgus instrumentus, kā arī pasākumus, kas nav ieviesti ar normatīvo aktu palīdzību, tādus kā publiski pieejamus mazumtirdzniecības tarifu salīdzinājumus, var izmantot, lai sasniegtu dubulto mērķi veicināt efektīvu konkurenci, apmierinot sabiedrības interešu vajadzības, tādās kā publiski pieejamu telefonpakalpojumu pieejamības uzturēšanu dažiem patērētājiem. Ir vajadzīga piekļuve pienācīgai izmaksu uzskaites informācijai, lai valsts pārvaldes iestādes varētu pildīt savus pārvaldes pienākumus šajā apgabalā, ietverot jebkādu tarifu kontroles noteikšanu. Tomēr mazumtirdzniecības pakalpojumu pārvaldības kontrole būtu jānosaka tikai tad, ja valsts pārvaldes iestādes uzskata, ka attiecīgi vairumtirdzniecības pasākumi vai pasākumi, kas attiecas uz operatora izvēli vai iepriekšēju izvēli, nesasnies mērķi nodrošināt efektīvu konkurenci un sabiedrības intereses.
- (27) Ja valsts pārvaldes iestāde uzliek pienākumus ieviest izmaksu uzskaites sistēmu, lai uzturētu cenu pārbaudes, tā pati var veikt ikgadēju auditu, lai nodrošinātu atbilstību minētajai izmaksu uzskaites sistēmai, ar noteikumu, ka tai ir vajadzīgais kvalificēts personāls, vai tā var pieprasīt, lai auditu veic cita kvalificēta iestādei, neatkarīga no attiecīgā operatora.
- (28) Jānodrošina nepārtraukta to esošo noteikumu piemērošana, kas attiecas uz minimālo nomāto līniju kopumu Kopienas telekomunikāciju tiesību aktos, jo īpaši Padomes 1992. gada 5. jūnija Direktīvā 92/44/EEK par atvērta tīkla noteikuma piemērošanu nomātām līnijām ⁽¹⁾, līdz valsts pārvaldes iestāžu noteiktam laikam, saskaņā ar tirgus analīzes procedūram, kas paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvā 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) ⁽²⁾, kad šādi noteikumi vairs nav nepieciešami tāpēc, ka to teritorijā ir izveidojies pietiekami konkurētspējīgs tirgus. Konkurences līmenis, iespējams, ir atšķirīgs dažādos minimālā nomāto līniju kopuma tirgos un dažādās teritorijas daļās. Veicot tirgus analīzi, valsts pārvaldes iestādēm būtu atsevišķi jāizvērtē katrs minimālā nomāto līniju kopuma tirgus, ņemot vērā tā ģeogrāfisko atrašanās vietu.
- Nomāto līniju pakalpojumi veido obligātos pakalpojumus, kas sniedzami, neizmantojot jebkādas kompensācijas mehānismus. Uz nomāto līniju nodrošināšanu ārpus minimālā nomāto līniju kopuma būtu jāattiecinā vispārējie mazumtirdzniecību regulējošie noteikumi nevis īpašās prasības, kas attiecas uz minimālā kopuma uzturēšanu.
- (29) Valsts pārvaldes iestādes, ņemot vērā attiecīgā tirgus analīzi, var arī pieprasīt mobilo sakaru operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū ļaut saviem abonentiem piekļūt jebkura savstarpēji savienota publiski pieejamu telefonpakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem, pamatojoties uz katru atsevišķu zvanu vai ar iepriekšējas izvēles palīdzību.

(1) OV L 165, 19.6.1992., 27. lpp.. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Lēmumu 98/80/EK (OV L 14, 20.1.1998., 27. lpp.).

(2) Skat. OV L 108, 24.4.2002., 33. lpp.

(30) Līgumi ir būtisks instruments lietotājiem un patērētājiem, lai nodrošinātu obligāto informācijas pārskatāmības un juridiskās drošības līmeni. Vairums pakalpojuma sniedzēju konkurences vidē noslēgs līgumus ar saviem klientiem komerciālās vēlamības dēļ. Papildus šīs direktīvas noteikumiem, esošie Kopienas patērētāju aizsardzības tiesību akti attiecībā uz līgumiem, jo īpaši Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos ⁽¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 20. maija Direktīva 97/7/EK par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem ⁽²⁾, attiecas uz patērētāju darījumiem attiecībā uz elektroniskajiem tīkliem un pakalpojumiem. Proti, patērētājiem vajadzētu baudīt tādu obligāto juridisko noteiktību attiecībā uz to līgumsaistībām ar to tiešo telefonpakalpojuma sniedzēju, ka līguma noteikumi, nosacījumi, pakalpojuma kvalitāte, līguma izbeigšanas un pakalpojuma pārtraukšanas noteikumi, kompensācijas pasākumi un strīda izšķiršana ir precizēta to līgumos. Ja tie pakalpojuma sniedzēji, kas nav tiešie telefonpakalpojuma sniedzēji, noslēdz līgumus ar patērētājiem, šajos līgumos arī būtu jāiekļauj tā pati informācija. Pasākumi cenu, tarifu, noteikumu un nosacījumu pārskatāmībai palielinās patērētāju iespēju optimizēt savu izvēli un tādējādi pilnībā gūt labumu no konkurences.

(31) Lietotājiem būtu jābūt piekļuvei publiski pieejamai informācijai par komunikāciju pakalpojumiem. Dalībvalstīm būtu jāspēj pārraudzīt to pakalpojumu kvalitāti, kas tiek piedāvāti to teritorijā. Valsts pārvaldes iestādēm būtu jāspēj sistemātiski ievākt informācija par to pakalpojumu kvalitāti, kas tiek piedāvāti to teritorijā, pamatojoties uz kritērijiem, kas ļauj veikt salīdzināšanu starp pakalpojuma sniedzējiem un starp dalībvalstīm. Uzņēmumi, kas sniedz komunikāciju pakalpojumus un kas darbojas konkurences vidē, komerciālu priekšrocību dēļ, iespējams, veidos pienācīgu un atjauninātu informāciju par to publiski pieejamiem pakalpojumiem. Valsts pārvaldes iestādēm tomēr būtu jāspēj pieprasīt minētās informācijas publicēšana, ja tiek pierādīts, ka minētā informācija nav pietiekami pieejama sabiedrībai.

(32) Lietotājiem būtu jādod savietojamības garantijas attiecībā uz visu aprīkojumu, ko pārdod Kopienā ciparu televīzijas uztveršanai. Dalībvalstīm būtu jāspēj pieprasīt obligātus saskaņotus standartus attiecībā uz šādu aprīkojumu. Šādi standarti laiku pa laikam būtu jāpielāgo, ņemot vērā tehnoloģijas un tirgus attīstību.

(33) Ir vēlams ļaut patērētājiem sasniegt pilnīgāko iespējamo pārklājumu attiecībā uz ciparu televizoriem. Savietojamība

ir attīstības priekšnosacījums dinamiskos tirgos. Standartizācijas iestādēm būtu jāveic viss iespējams, lai nodrošinātu to, ka atbilstīgi standarti attīstās kopā ar attiecīgajām tehnoloģijām. Ir tikpat būtiski nodrošināt to, ka televizoriem ir pieejami savienojumi, kas var caurlaist visus vajadzīgos ciparu signāla elementus, ietverot audio un video-plūsmu, ierobežotas piekļuves informāciju, pakalpojumu informāciju, lietojumprogrammu saskarnes (API) informāciju un pretkopēšanas aizsardzības informāciju. Tādējādi šī direktīva nodrošina, ka tīkla operatori, pakalpojumu sniedzēji vai aprīkojuma ražotāji neierobežo atvērtas saskarnes funkcionalitāti ciparu televizoriem, un tā turpina attīstīties kopā ar tehnoloģijas attīstību. Ciparu interaktīvu televīzijas pakalpojumu rādīšanai, kopēju standartu pildīšana ar uz tirgu vērstu mehānismu ir uzskatāma par labumu patērētājam. Dalībvalstis un Komisija veikt politikas iniciatīvas, kas saskan ar Līgumu, lai veicinātu šo attīstību.

(34) Visiem lietotājiem būtu jāturpina nodrošināt piekļuve operatora palīdzības pakalpojumiem, neatkarīgi no tā, kāda organizācija nodrošina piekļuves publiskajam telefonu tīklam.

(35) Informācijas dienesta pakalpojumi un saraksti jau ir atvērti konkurencei. Šīs direktīvas noteikumi papildina Direktīvas 97/66/EK noteikumus, sniedzot abonentiem tiesības iekļaut savus personīgos datus sarakstā iespējamā formā vai sarakstā elektroniskā formā. Visiem pakalpojuma sniedzējiem, kas piešķir saviem abonentiem telefona numurus, ir pienākums attiecīgo informāciju padarīt pieejamu godīgā, uz izmaksām vērsta un nediskriminējošā veidā.

(36) Ir svarīgi, lai lietotāji varētu piezvanīt uz vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numuru "112" un jebkuru citu valsts neatliekamās palīdzības dienesta numuru par brīvu no jebkura telefona, ietverot taksofonus, neizmantojot nekādus apmaksas veidus. Dalībvalstīm jau būtu jābūt veikušām vajadzīgos organizatoriskos pasākumus, kas visvairāk piemēroti valsts neatliekamās palīdzības sistēmas organizācijai, lai nodrošinātu to, ka uz zvaniem uz šo numuru pienācīgi atbild un tie tiek pienācīgi apstrādāti. Zvanītāja atrašanās vietas informācija, kas padarāma pieejama neatliekamās palīdzības dienestiem, uzlabos "112" dienesta lietotāju aizsardzību un drošību un palīdzēs neatliekamās palīdzības dienestiem tehniski izpildāmā līmenī to pienākumu veikšanā, ar noteikumu, ka tiek garantēta zvanu un ar tiem saistītās informācijas pārraide attiecīgajiem neatliekamās palīdzības dienestiem. Šādas informācijas saņemšanai un izmantošanai būtu jāatbilst attiecīgajiem Kopienas tiesību aktiem par personīgo datu apstrādi. Pastāvīga informācijas tehnoloģijas attīstība progresīvi uzturēs vienlaicīgu apkalpošanu tīklā vairākās valodās par

⁽¹⁾ OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.

⁽²⁾ OV L 144, 4.6.1997., 19. lpp.

pieņemamām izmaksām. Tas, savukārt, nodrošinās papildus drošību Eiropas iedzīvotājiem, kas izmanto "112" neatliekamās palīdzības dienesta numuru.

(37) Viegla piekļuve starptautiskiem telefonpakalpojumiem ir būtiska Eiropas iedzīvotājiem un Eiropas uzņēmējdarbībai. "00" jau ir noteikts kā standarta starptautiskais telefonu piekļuves kods Kopienai. Var noteikt vai turpināt ievērot īpašus noteikumus zvanu izdarīšanai starp blakus esošajām vietām starp dalībvalstīm. Starptautiskā telekomunikāciju savienība (ITU) saskaņā ar ITU ieteikumu E. 164 ir piešķirusi kodu "3883" Eiropas telenumerācijas telpai (ETNS). Lai nodrošinātu zvanu savienojumu ar ETNS, uzņēmumiem, kas darbojas publiskajos telefonu tīklos, būtu jānodrošina tas, ka zvani, izmantojot kodu "3883", tiek tieši vai netieši savstarpēji savienoti ar ETNS kalpojošajiem tīkliem, kas precizēti attiecīgajos Eiropas Telekomunikāciju standartizācijas institūta (ETSI) standartos. Šādi savstarpējas savienošanas pasākumi būtu jāregulē ar noteikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvā 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām, un to savstarpēju savienošanu (piekļuves direktīva) ⁽¹⁾.

(38) Lietotāju piekļuve visiem numerācijas resursiem Kopienā ir būtisks priekšnoteikums vienota tirgus izveidošanai. Tajā būtu jāiekļauj bezmaksas pakalpojumu, speciālo pakalpojumu un citi numuri, kuri neatklāj ģeogrāfisko atrašanās vietu, izņemot gadījumus, ja sazvānītais abonents komerciālu iemeslu dēļ ir izvēlējis ierobežot piekļuvi no konkrētām ģeogrāfiskajām zonām. Tarifiem, ko iekasē no personām, kas izdara zvanus no valsts, kas atrodas ārpus attiecīgās dalībvalsts, nevajag būt tādiem pašiem kā tie, ko iekasē no personām, kas izdara zvanus šīs dalībvalsts iekšienē.

(39) Toņa iezvanīšanas un zvanīšanas līnijas noteikšanas iekārtas parasti ir pieejamas modernās telefonu centrālēs, un tāpēc tās var arvien vairāk nodrošināt par zemiem vai pat bez izdevumiem. Toņa iezvanīšanu arvien vairāk izmanto lietotāju savstarpējiem sakariem ar īpašiem pakalpojumiem un iespējām, ietverot ar pievienotās vērtības nodokli apliekamos pakalpojumus, un šīs iespējas neesamība var liegt lietotājam izmantot šos pakalpojumus. Dalībvalstīm nav obligāti jānosaka pienākums nodrošināt šīs iespējas, ja tādas jau ir pieejamas. Direktīva 97/66/EK aizsargā lietotāju privāto dzīvi attiecībā uz detalizētiem rēķiniem, sniedzot tiem līdzekļus aizsargāt savas tiesības uz privāto

dzīvi, ja ir ieviesta zvanīšanas līnijas noteikšana. Šo pakalpojumu atūstība visā Eiropā sniegtu labumu patērētājiem, un to veicina šī direktīva.

(40) Numuru pārnesamība ir galvenais patērētāju izvēles atvieglojums un efektīvs konkurences veicinātājs telekomunikāciju konkurences vidē, jo lietotājiem, kas to pieprasa, būtu jānodrošina iespēja paturēt savu numuru (-s) publiskajā telefonu tīklā neatkarīgi no tā, kāda organizācija nodrošina pakalpojumu. Šīs iespējas nodrošināšana starp pieslēgumiem publiskajam telefonu tīklam noteiktā un nenoteiktā atrašanās vietā nav iekļauta šajā direktīvā. Tomēr dalībvalstis var piemērot noteikumus numuru pārnesamai starp tīkliem, kas nodrošina pakalpojumus noteiktā atrašanās vietā, un mobilajiem tīkliem.

(41) Numuru pārnesamības ietekme tiek būtiski pastiprināta, ja tarifu informācija ir pārskatāma gan lietotājiem, kas pārnes savus numurus, gan lietotājiem, kas zvana tiem lietotājiem, kas ir pārnesuši savus numurus. Valsts pārvaldes iestādēm, ja ir iespējams, būtu jāveicina atbilstīga tarifu pārskatāmība kā daļa no numuru pārnesamības ieviešanas.

(42) Nodrošinot to, ka cenas par savietojamību, kas attiecas uz numuru pārnesamību, ir uz izmaksām vērstas, valsts pārvaldes iestādes var arī ņemt vērā cenas, kas pieejamas salīdzināmos tirgos.

(43) Pašlaik dalībvalstis ir uzlikušas konkrētus noteikumus attiecībā uz tīkliem radio vai televīzijas raidījumu raidīšanai sabiedrībai. Dalībvalstīm būtu jāspēj noteikt atbilstīgas saistības uzņēmumiem, kas ir to jurisdikcijā, likumīgas sabiedriskās kārtības apsvērumu interesēs, bet šādas saistības būtu jāuzliek tikai tad, ja tās ir vajadzīgas, lai sasniegtu vispārējo interešu mērķus, ko skaidri definējušas dalībvalstis saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem, un tām būtu jābūt samērīgām, pārskatāmām un pakļautām periodiskam pārskatam. Dalībvalstu uzliktajām saistībām, kas jāievēro, būtu jābūt saprātīgām, t.i., tām būtu jābūt samērīgām un pārskatāmām, ņemot vērā skaidri definētos vispārējo interešu mērķus, un attiecīgos gadījumos tām būtu jāiekļauj noteikumi atbilstīgai atlīdzībai. Šādas saistības, kas jāievēro, var iekļaut tādu pakalpojumu piedāvāšanu, kas īpaši paredzēti, lai atvieglotu invalīdu piekļuvi.

(44) Tīkli, ko izmanto radio vai televīzijas raidījumu pārraidīšanai sabiedrībai, iekļauj kabeļus, satelītu un zemes sakaru pārraides tīklus. Tiem arī jāietver citi tīkli tiktāl, ciktāl būtisks lietotāju skaits izmanto šādus tīklus kā galveno līdzekli radio un televīzijas raidījumu saņemšanai.

⁽¹⁾ Sk. OV L 108, 24.4.2002., 7. lpp.

- (45) Pakalpojumu nodrošināšanas saturs, tāds kā skaņas paketes vai televīzijas pārraides satura piedāvājums pārdošanai, nav iekļauts kopējos reglamentējošos noteikumos elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem. Šādu pakalpojumu sniedzējus nevajadzētu pakļaut universālā pakalpojuma saistībām attiecībā uz šīm darbībām. Šī direktīva neierobežo pasākumus, kas veikti valsts līmenī saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem, attiecībā uz minētajiem pakalpojumiem.
- (46) Ja dalībvalsts cenšas nodrošināt citu īpašu pakalpojumu sniegšanu tās teritorijā, šādas saistības būtu jāievieš, pamatojoties uz izmaksu efektivitāti un ārpus universālā pakalpojumu saistību darbības sfēras. Attiecīgi, dalībvalstis var veikt papildu pasākumus (tādus kā infrastruktūras vai pakalpojumu attīstības veicināšana apstākļos, kad tirgus nepietiekami apmierina lietotāju vai patērētāju prasības) saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. Pēc Komisijas iniciatīvas par e-Eiropu, Eiropadome Lisabonā 2000. gada 23. un 24. martā aicināja dalībvalstis nodrošināt to, lai visām skolām būtu pieeja Internetam un multivides resursiem.
- (47) Saistībā ar konkurences vidi, valsts pārvaldes iestādēm, strādājot ar jautājumiem, kas saistīti ar lietotāju tiesībām, būtu jāņem vērā ieinteresēto pušu, ietverot lietotājus un patērētājus, viedokļi. Būtu jābūt pieejamām efektīvām procedūrām, lai risinātu strīdus starp patērētājiem, no vienas puses, un uzņēmumiem, kas nodrošina publiski pieejamus telekomunikāciju pakalpojumus, no otras puses. Dalībvalstīm būtu pilnībā jāņem vērā Komisijas 1998. gada 30. marta ieteikums 98/257/EK par principiem, kas piemērojami iestādēm, kas atbildīgas par patērētāju strīdu izšķiršanu ārpus tiesas kārtībā ⁽¹⁾.
- (48) Kopīgi noteikumi būtu atbilstīgs veids, lai veicinātu paaugstinātas kvalitātes standartus un uzlabotu pakalpojuma sniegšanu. Kopīgi noteikumi būtu jāveido pēc tiem pašiem principiem kā formāli noteikumi, t.i., tiem būtu jābūt objektīviem, attaisnotiem, samērīgiem, nediskriminējošiem un pārskatāmiem.
- (49) Šai direktīvai būtu jānodrošina patērētāju aizsardzības elementi, ietverot skaidrus līguma noteikumus un strīdu izšķiršanu, un tarifu pārskatāmību patērētājiem. Tai arī būtu jāveicina šādu labumu nodrošināšana citu kategoriju lietotājiem, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.
- (50) Šīs direktīvas noteikumi nekavē dalībvalsti veikt pasākumus, kas attaisnojami, pamatojoties uz Līguma 30. un 46. pantu, un jo īpaši, pamatojoties uz sabiedrisko drošību, sabiedrisko kārtību un sabiedrības morāli.
- (51) Tā kā piedāvātās darbības mērķus, proti, kopēja universālā pakalpojuma līmeņa noteikšana telekomunikācijām visiem Eiropas lietotājiem un saskaņotu noteikumu paredzēšana sabiedrisko telefonu tīklu piekļuvei un izmantošanai noteiktā atrašanās vietā un saistītu sabiedriski pieejamu telefonpakalpojumu piekļuvei un izmantošanai, kā arī saskaņotas tiesiskās bāzes sasniegšana elektronisko komunikāciju pakalpojumu regulēšanai, elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām, dalībvalstis nevar pietiekami sasniegt, un tādēļ minētās rīcības mēroga vai seku dēļ tos labāk var sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principiem, kas noteikti Līguma 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šī direktīva nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šo mērķu sasniegšanai.
- (52) Šīs direktīvas ieviešanai vajadzīgos pasākumus būtu jāpieņem saskaņā ar Padomes 1999. gada 28. jūnija Lēmumu 1999/468/EK, ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas procedūras ⁽²⁾.

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

DARBĪBAS JOMA, MĒRĶI UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Darbības joma un mērķi

1. Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) ietvaros šī direktīva attiecas uz elektronisko telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu nodrošināšanu lietotājiem. Mērķis ir nodrošināt sabiedrībai pieejamu labas kvalitātes pakalpojumu pieejamību Kopienā ar efektīvu konkurenci un izvēli, un risināt jautājumus attiecībā uz apstākļiem, kādos tirgus nepietiekami apmierina patērētāju vajadzības.

2. Šī direktīva nosaka lietotāju tiesības un atbilstīgās to uzņēmumu saistības, kas nodrošina sabiedrībai pieejamus elektronisko komunikāciju tīklus un pakalpojumus. Attiecībā uz universālā pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanu atvērta konkurences tirgu vidē, šī direktīva nosaka īpašas kvalitātes obligāto pakalpojumu kopumu, kuri ir pieejami visiem lietotājiem par pieejamu cenu, ņemot vērā īpašos valsts apstākļus, nekropļojot konkurenci. Šī

⁽¹⁾ OV L 115, 17.4.1998., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

direktīva arī nosaka saistības attiecībā uz dažu obligāto pakalpojumu nodrošināšanu, tādu kā nomāto līniju nodrošināšanu mazumtirdzniecībā.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 2. pantā noteiktās definīcijas.

Piemēro arī šādas definīcijas:

- a) "taksofons" nozīmē telefonu, kas pieejams sabiedrībai, kura izmantošanai kā maksāšanas līdzekli var izmantot monētas un/vai kredītkartes/debetkartes, un/vai priekšapmaksas kartes, ietverot kartes izmantošanai ar iezvanīšanas kodiem;
- b) "publisks telefonu tīkls" nozīmē elektronisko komunikāciju tīklu, kuru izmanto sabiedrībai pieejamu telefonpakalpojumu nodrošināšanai; tas uztur balss komunikāciju un citu komunikāciju veidu, tādu kā faksimilu un datu, pārraidi starp tīkla pieslēgumpunktiem;
- c) "publiski pieejami telefonpakalpojumi" nozīmē pakalpojumus, kas pieejami sabiedrībai valsts vietējo un starptautisko zvanu veikšanai un saņemšanai, un piekļuvei neatliekamās palīdzības dienestiem ar numuru vai numuriem valsts vai starptautiskajā telefonu numerācijas plānā, un papildus attiecīgos gadījumos var iekļaut vienu vai vairākus šādus pakalpojumus: operatoru palīdzības pakalpojumu, izziņu dienestu, sarakstu nodrošināšana, taksofonu nodrošināšana, pakalpojumu nodrošināšana saskaņā ar īpašiem noteikumiem, īpašu iespēju nodrošināšana patērētājiem invalīdiem vai patērētājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām un/vai tādu pakalpojumu nodrošināšana, kas nav saistīti ar konkrētu ģeogrāfisko atrašanās vietu;
- d) "ģeogrāfiskais numurs" nozīmē numuru no valsts numerācijas plāna, ja tā ciparu kombinācijas daļa iekļauj ģeogrāfisku iezīmi, ko izmanto zvana vietas noteikšanai uz tīkla pieslēgumpunkta (NTP) fizisku atrašanās vietu;
- e) "tīkla pieslēgumpunkts (NTP)" nozīmē fizisku punktu, kurā abonents tiek nodrošināts ar piekļuvi publiskajam komunikāciju tīklam; gadījumā, ja tīkli iekļauj komutāciju vai vietas noteikšanu, tīkla pieslēgumpunktu (NTP) nosaka, izmantojot īpašu tīkla adresi, kas var būt saistīta ar abonenta numuru vai vārdu;

- f) "numurs, kas nav piesaistīts konkrētai ģeogrāfiskai atrašanās vietai" nozīmē numuru no valsts numerācijas plāna, kas nav ģeogrāfisks numurs. Tas *inter alia* iekļauj mobilos, bezmaksas telefonu un speciālo pakalpojumu numurus.

II NODAĻA

UNIVERSĀLĀ PAKALPOJUMA SAISTĪBAS, TOSTARP SOCIĀLĀS SAISTĪBAS

3. pants

Universālā pakalpojuma pieejamība

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka šajā nodaļā minētie pakalpojumi ar konkrētu kvalitāti tiek darīti pieejami visiem lietotājiem to teritorijā neatkarīgi no viņu ģeogrāfiskās atrašanās vietas un, ņemot vērā īpašos valsts apstākļus, par pieejamu cenu.

2. Dalībvalstis nosaka visefektīvāko un piemērotāko pieeju, lai nodrošinātu universālā pakalpojuma ieviešanu, ievērojot objektivitātes, pārskatāmības, nediskriminācijas un samērīguma principus. Dalībvalstis cenšas samazināt tirgus izkropļošanu, jo īpaši pakalpojumu nodrošināšanu par cenām vai saskaņā ar citiem noteikumiem un nosacījumiem, kas atšķiras no parastiem komerciāliem nosacījumiem, aizsargājot sabiedrības intereses.

4. pants

Piekļuves nodrošināšana noteiktā atrašanās vietā

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka vismaz viens uzņēmums izpilda visus pamatotos pieprasījumus saņemt pieslēgumu noteiktā atrašanās vietā publiskajam telefonu tīklam un piekļuvi sabiedrībai pieejamiem telefonpakalpojumiem noteiktā atrašanās vietā.

2. Nodrošinātais pieslēgums dod lietotājiem iespēju izdarīt un saņemt vietējos, valsts iekšējos un starptautiskos telefona zvanus, faksimilu un datu ziņojumus ar datu pārraides ātrumu, kas ir pietiekams, lai nodrošinātu funkcionālu pieeju Internetam, ņemot vērā galvenās abonentu vairākuma izmantotās tehnoloģijas un tehnoloģiskās iespējas.

5. pants

Izziņu dienestu pakalpojumi un saraksti

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka:

- a) vismaz viens visaptverošs saraksts ir pieejams lietotājiem attiecīgās iestādes apstiprinātā formā, iespīestā vai elektroniskā, vai abās, un tas tiek regulāri atjaunināts vismaz reizi gadā;

b) vismaz viens telefona uzziņu dienests ir pieejams lietotājiem, ietverot taksofonu lietotājus.

2. Saraksti, kas minēti 1. punktā, saskaņā ar Direktīvas 97/66/EK 11. pantu, iekļauj visus publiski pieejamu telefonpakalpojumu abonentus.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka uzņēmumi, kas nodrošina 1. punktā minētos pakalpojumus, piemēro nediskriminējošu principu tās informācijas apstrādē, ko tiem ir snieguši citi uzņēmumi.

6. pants

Taksofoni

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes, rūpējoties par taksofonu nodrošināšanu, var uzlikt saistības uzņēmumiem apmierināt pamatotās lietotāju vajadzības attiecībā uz ģeogrāfisko pārklājumu, telefonu skaitu, šādu telefonu pieejamību invalīdiem un pakalpojumu kvalitāti.

2. Dalībvalsts nodrošina to, ka tās valsts pārvaldes iestāde var izlemt neuzlikt saistības, kas minētas 1. punktā, visā tās teritorijā vai tās daļā, ja ir nodrošināts, ka šie pakalpojumi vai līdzīgi pakalpojumi ir plaši pieejami, pamatojoties uz apspriedēm ar ieinteresētajām pusēm, kā noteikts 33. pantā.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka ir iespējams veikt zvanus uz neatliekamās palīdzības dienestiem no taksofoniem, izmantojot vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības numuru "112" un citus valsts neatliekamās palīdzības numurus, par brīvu un neizmantojot nekādus maksāšanas līdzekļus.

7. pants

Īpaši pasākumi invalīdiem

1. Dalībvalstis attiecīgos gadījumos veic īpašus pasākumus invalīdiem, lai nodrošinātu publiski pieejamu telefonpakalpojumu piekļuvi un pieejamību, ietverot piekļuvi neatliekamās palīdzības dienestiem, uzziņu dienestiem un sarakstiem, līdzīgu tai, kas nodrošināta citiem lietotājiem.

2. Dalībvalstis var veikt īpašus pasākumus, ņemot vērā apstākļus valstī, lai nodrošinātu to, ka arī invalīdi var izdarīt vairumam lietotāju pieejamo uzņēmumu un pakalpojumu sniedzēju izvēli.

8. pants

Uzņēmumu izraudzīšanās

1. Dalībvalstis var izraudzīties vienu vai vairākus uzņēmumus, lai garantētu universālā pakalpojuma nodrošināšanu kā noteikts 4.,

5., 6. un 7. pantā, un attiecīgos gadījumos 9. panta 2. punktā, tā, lai ir iekļauta visa valsts teritorija. Dalībvalstis var izraudzīties dažādus uzņēmumus vai uzņēmumu kopumus, lai nodrošinātu dažādus universālā pakalpojuma elementus un/vai lai iekļautu dažādas valsts teritorijas daļas.

2. Ja dalībvalstis izraugās uzņēmumus daļā vai visā valsts teritorijā kā uzņēmumus ar universālā pakalpojuma saistībām, tās to veic, izmantojot efektīvu, objektīvu, pārskatāmu un nediskriminējošu izraudzīšanās mehānismu, tādējādi nevienam uzņēmumam nevar *a priori* būt liegta iespēja tikt izraudzītam. Šādas izraudzīšanās metodes nodrošina to, ka universālo pakalpojumu sniedz ekonomiski izdevīgā veidā, un ka to var izmantot kā līdzekli universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu noteikšanai saskaņā ar 12. pantu.

9. pants

Tarifu pieejamība

1. Valsts pārvaldes iestādes pārtrauga 4., 5., 6. un 7. pantā noteikto pakalpojumu mazumtirdzniecības tarifu attīstību un līmeni kā pakalpojumu, kas ietilpst universālā pakalpojuma saistībās un kurus nodrošina izraudzītie uzņēmumi, jo īpaši attiecībā uz valsts patēriņa cenām un ienākumiem.

2. Dalībvalstis, ņemot vērā apstākļus valstī, var pieprasīt izraudzītajiem uzņēmumiem nodrošināt patērētājiem izvēles tarifu vai tarifu paketi, kas atšķiras no tiem, kas piedāvāti parastos komerciālos apstākļos, jo īpaši, lai nodrošinātu to, ka patērētājiem ar zemiem ienākumiem vai patērētājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām netiek liegta pieeja publiski pieejamiem telefona pakalpojumiem vai to izmantošana.

3. Dalībvalstis, papildus noteikumiem izraudzītajiem uzņēmumiem nodrošināt īpašus izvēles tarifus vai pildīt cenu griestu vai ģeogrāfiskās izlīdzināšanas prasību vai līdzīgas programmas, var nodrošināt to, ka tiek sniegts atbalsts patērētājiem, kas noteikti kā patērētāji ar zemu ienākumu līmeni vai ar īpašām sociālajām vajadzībām.

4. Dalībvalstis var pieprasīt uzņēmumiem ar saistībām, kas minētas 4., 5., 6. un 7. pantā, piemērot vienotus tarifus, ietverot ģeogrāfisku izlīdzināšanu, visā teritorijā, ņemot vērā apstākļus valstī, vai pildīt cenu griestu prasību.

5. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka, ja izraudzītajam uzņēmumam ir saistība nodrošināt īpašus izvēles tarifus,

vienotus tarifus, ietverot ģeogrāfisku izlīdzināšanu, vai pildīt cenu griestu prasību, noteikumi ir pilnībā pārskatāmi un tiek publicēti, un tiek piemēroti saskaņā ar nediskriminācijas principu. Valsts pārvaldes iestādes var pieprasīt mainīt vai atsaukt šīs īpašās programmas.

10. pants

Izdevumu kontrole

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka izraudzītie uzņēmumi, sniedzot pakalpojumus un iespējas papildus 4., 5., 6., 7. pantā un 9. panta 2. punktā noteiktajiem, izveido tādus noteikumus un nosacījumus, lai abonentiem nav jāmaksā par pakalpojumiem vai iespējām, kas nav vajadzīgi vai nav nepieciešami pieprasīto pakalpojumu veikšanai.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka izraudzītie uzņēmumi ar saistībām, kas minētas 4., 5., 6., 7. pantā un 9. panta 2. punktā, nodrošina īpašās iespējas un pakalpojumus, kas minēti I pielikuma A daļā, lai abonenti varētu pārraudzīt un kontrolēt izdevumus, un izvairīties no nepamatota pakalpojuma atvienojuma.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka attiecīgā iestāde var atcelt 2. punkta prasību visā tās teritorijā vai tās daļā, ja ir nodrošināts, ka šī iespēja ir plaši pieejama.

11. pants

Izraudzīto uzņēmumu pakalpojumu kvalitāte

1. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka visi izraudzītie uzņēmumi ar saistībām, kas minētas 4., 5., 6., 7. pantā un 9. panta 2. punktā, publicē atbilstīgu un atjauninātu informāciju attiecībā uz to darbību universālā pakalpojuma nodrošināšanā, pamatojoties uz pakalpojuma parametru kvalitāti, definīcijām un II pielikumā minētajām mērījumu metodēm. Publicēto informāciju sniedz arī valsts pārvaldes iestādei.

2. Valsts pārvaldes iestādes *inter alia* var precizēt pakalpojumu kvalitātes papildu standartus, ja ir izveidoti attiecīgi parametri, lai izvērtētu uzņēmumu darbību pakalpojumu nodrošināšanā invalīdiem lietotājiem un invalīdiem patērētājiem. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka informācija attiecībā uzņēmumu darbību saistībā ar minētajiem parametriem tiek arī publicēta un padarīta pieejama valsts pārvaldes iestādei.

3. Valsts pārvaldes iestāde papildus var precizēt publicējamās informācijas saturu, formu un veidu, lai lietotājiem un patērētājiem nodrošinātu piekļuvi visaptverošai, salīdzināmai un lietotājam draudzīgai informācijai.

4. Valsts pārvaldes iestādes var noteikt darbības mērķus tiem uzņēmumiem, kuriem ir universālā pakalpojuma saistības, kas minētas vismaz 4. pantā. To darot, valsts pārvaldes iestādes ņem vērā ieinteresēto pušu viedokļus, jo īpaši kā noteikts 33. pantā.

5. Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes var pārraudzīt to, vai izraudzītie uzņēmumi pilda minētos darbības mērķus.

6. Pastāvīga uzņēmuma darbības mērķu neizpilde var likt veikt īpašus pasākumus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļaušanas direktīva) ⁽¹⁾. Valsts pārvaldes iestādes var pasūtīt neatkarīgu darbības izpildes informācijas auditu vai līdzīgus pārskatus, ko apmaksā attiecīgais uzņēmums, lai nodrošinātu tās informācijas precizitāti un salīdzināmību, ko padarījuši pieejamu uzņēmumi ar universālā pakalpojuma saistībām.

12. pants

Universālā pakalpojuma saistību izmaksas

1. Ja valsts pārvaldes iestādes uzskata, ka universālā pakalpojuma sniegšana, kā noteikts 3. līdz 10. pantā, var radīt negodīgu apgrūtinājumu uzņēmumiem, kas izraudzīti sniegt universālo pakalpojumu, tās var aprēķināt šī pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas.

Šim nolūkam valsts pārvaldes iestādes:

- aprēķina universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, ņemot vērā jebkuras tirgus priekšrocības, kādas ir uzņēmumam, kas izraudzīts sniegt universālo pakalpojumu, saskaņā ar IV pielikuma A daļu; vai
- izmanto tā universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas, kas noteikts ar izraudzīšanās mehānisma palīdzību, saskaņā ar 8. panta 2. punktu.

2. Norēķinus un/vai citu informāciju, kas var kalpot par pamatu 1. punkta a) apakšpunktā minēto universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu aprēķināšanai, auditē vai pārbauda valsts pārvaldes

⁽¹⁾ Skat. OV L 108, 24.4.2002., 21. lpp.

iestāde vai iestāde, kas ir neatkarīga no attiecīgajām pusēm, un apstiprina valsts pārvaldes iestāde. Izmaksu aprēķina un audita apkopojuma rezultāti ir publiski pieejami.

13. pants

Universālā pakalpojuma saistību finansēšana

1. Ja, pamatojoties uz 12. pantā minēto neto izmaksu aprēķinu, valsts pārvaldes iestādes atklāj, ka uzņēmums ir pakļauts negodīgam apgrūtinājumam, dalībvalstis pēc izraudzītā uzņēmuma pieprasījuma izlemj:

- a) ieviest mehānismu, lai kompensētu šim uzņēmumam noteiktās neto izmaksas saskaņā ar pārskatāmiem noteikumiem no valsts finansējuma; un/vai
- b) sadalīt universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas starp elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Ja neto izmaksas ir sadalītas saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, dalībvalstis nosaka sadales mehānismu, ko administrē valsts pārvaldes iestāde vai iestāde, kas ir neatkarīga no saņēmējiem, valsts pārvaldes iestādes pārraudzībā. Var finansēt tikai 3. līdz 10. pantā minēto saistību neto izmaksas, kas ir noteiktas saskaņā ar 12. pantu.

3. Sadales mehānismā ievēro pārskatāmības, mazākā iespējamā tirgus izkropļojuma, nediskriminācijas un samērīguma princips saskaņā ar IV pielikuma B daļas principiem. Dalībvalstis var izlemt nepieprasīt iemaksas no uzņēmumiem, kuru valsts apgrozījums ir mazāks par noteiktu limitu.

4. Maksājumi, kas saistīti ar universālā pakalpojuma saistību izmaksu sadali, ir atdalīti un noteikti atsevišķi katram uzņēmumam. Šādus maksājumus neuzliek vai neiekasē no uzņēmumiem, kas nesniedz pakalpojumus tās dalībvalsts teritorijā, kas noteikusi sadales mehānismu.

14. pants

Pārskatāmība

1. Ja ir izveidots 13. punktā minētais mehānisms universālā pakalpojuma saistību izmaksu sadalīšanai, valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, lai izmaksu sadalīšanas principi un sīkas ziņas par izmantoto mehānismu ir publiski pieejamas.

2. Saskaņā ar Kopienas un valsts noteikumiem par darījumu konfidencialitāti, valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka tiek publicēts ikgadējs ziņojums, sniedzot aprēķinātās universālā pakalpojuma saistību izmaksas, nosakot visu iesaistīto uzņēmumu izdarītās iemaksas, un nosakot visas tirgus priekšrocības, kas ir uzņēmumam, kas izraudzīts nodrošināt universālo pakalpojumu, ja pastāv un darbojas fonds.

15. pants

Universālā pakalpojuma darbības jomas pārskats

1. Komisija periodiski pārskata universālā pakalpojuma darbības jomu, jo īpaši, lai piedāvātu Eiropas Parlamentam un Padomei iespēju mainīt vai atkārtoti noteikt šo darbības jomu. Pirmajā reizē pārskatu veic divos gados pēc 38. panta 1. punkta otrajā daļā minētās piemērošanas dienas, un turpmāk — reizi trīs gados.

2. Šo pārskatu veic, ņemot vērā sociālo, ekonomisko un tehnoloģijas attīstību, *inter alia* pievēršot uzmanību mobilitātei un datu pārraides ātrumam, ņemot vērā galvenās abonentu vairākuma izmantotās tehnoloģijas. Pārskata procesu veic saskaņā ar V pielikumu. Komisija iesniedz Eiropas Parlamentā un Padomē ziņojumu attiecībā uz pārskata rezultātu.

III NODAĻA

UZŅĒMUMU AR BŪTISKI IETEKMI TIRGŪ REGLAMENTĒJOŠAS KONTROLES ĪPAŠOS TIRGOS

16. pants

Saistību pārskats

1. Dalībvalstis saglabā visas saistības attiecībā uz:

- a) mazumtirdzniecības tarifiem publisko telefonu tīklu piekļuves un izmantošanas nodrošināšanai, kas noteiktas saskaņā ar 17. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 26. februāra Direktīvā 98/10/EK par atvērtā tīkla nodrošinājuma piemērošanu balss telefona sakariem un universālajam pakalpojumam telekomunikācijās konkurences apstākļos⁽¹⁾;
- b) operatora izvēli vai iepriekšēju izvēli, kas noteiktas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīvu 97/33/EK par savienojumu telekomunikācijās attiecībā uz

(¹) OV L 101, 1.4.1998., 24. lpp.

universālā pakalpojuma un savietojamības nodrošināšanu, piemērojot atvērtā tīkla nodrošināšanas principus ⁽¹⁾;

- c) nomātām līnijām, kas noteiktas saskaņā ar Direktīvas 92/44/EEK 3., 4., 6., 7., 8. un 10. pantu,

līdz brīdim, kad saskaņā ar šī panta 3. punktā paredzēto procedūru ir veikts pārskats un pieņemts lēmums.

2. Komisija nosaka atbilstīgus tirgus, lai saskaņā ar Direktīvas 2000/21/EK (pamatdirektīva) 15. pantu pieņemtu saistības attiecībā uz mazumtirdzniecības tirgiem sākotnējā ieteikumā par atbilstīgu produktu un pakalpojumu tirgiem un lēmumā, ar kuru nosaka vairāku valstu tirgus.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka cik vien iespējams drīz pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā un periodiski pēc tam valsts pārvaldes iestādes veic tirgus analīzi saskaņā ar procedūru, kāda paredzēta Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 16. pantā, lai noteiktu, vai ir nepieciešams saglabāt, grozīt vai atsaukt saistības attiecībā uz mazumtirdzniecības tirgiem. Veiktie pasākumi ir saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 7. panta procedūru.

17. pants

Mazumtirdzniecības pakalpojumu reglamentējošās kontroles

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka:

- a) ja saskaņā ar 16. panta 3. punktu veiktās tirgus analīzes rezultātā valsts pārvaldes iestāde nosaka, ka attiecīgais mazumtirdzniecības tirgus, kas noteikts saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 15. pantu, nav efektīvi konkurētspējīgs, un
- b) ja valsts pārvaldes iestāde secina, ka saistības, kas uzliktas saskaņā ar Direktīvu 2002/19/EK (piekļuves direktīva) vai šīs direktīvas 19. pantu, neradīs Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 8. pantā noteikto mērķu sasniegšanu,

valsts pārvaldes iestādes uzliek atbilstīgas reglamentējošas saistības uzņēmumiem, kas noteikti kā uzņēmumi ar būtisku ietekmi tirgū attiecīgajā mazumtirdzniecības tirgū, saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 14. pantu.

⁽¹⁾ OV L 199, 26.7.1997., 32. lpp. Direktīva grozīta ar Direktīvu 98/61/EK (OV L 268, 3.10.1998., 37. lpp.).

2. Saskaņā ar 1. punktu uzliktās saistības ir pamatotas uz noteiktās problēmas raksturu un ir samērīgas un attaisnojamas, ņemot vērā mērķus, kas noteikti saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 8. pantu. Uzliktās saistības var iekļaut prasības, ka noteikti uzņēmumi neuzliek pārmērīgas cenas, nekavē dalību tirgū vai neierobežo konkurenci, nositot cenas, neizrāda labvēlīgāku attieksmi atsevišķiem lietotājiem vai nepamatoti neapvieno pakalpojumus. Valsts pārvaldes iestādes šādiem uzņēmumiem par piemērot atbilstīgus mazumtirdzniecības cenu griestu pasākumus, pasākumus individuālu tarifu kontrolei, vai pasākumus, lai balstītu tarifus uz izmaksām vai cenām salīdzināmos tirgos, lai aizsargātu lietotāju intereses, veicinot efektīvu konkurenci.

3. Valsts pārvaldes iestādes pēc pieprasījuma Komisijai iesniedz informāciju attiecībā uz piemēroto mazumtirdzniecības kontroli un attiecīgos gadījumos attiecībā uz attiecīgo uzņēmumu izmantotajām uzskaites sistēmām.

4. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka, ja uzņēmums ir pakļauts mazumtirdzniecības tarifa noteikumam vai citai atbilstīgai mazumtirdzniecības kontrolei, tiek ieviestas vajadzīgās un atbilstīgas izmaksu uzskaites sistēmas. Valsts pārvaldes iestādes var precizēt izmantojamo formātu un uzskaites metodoloģiju. Atbilstību izmaksu uzskaites sistēmai pārbauda kvalificēta neatkarīga iestāde. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka katru gadu tiek publicēts ziņojums attiecībā uz atbilstību.

5. Neierobežojot 9. panta 2. punktu un 10. pantu, valsts pārvaldes iestādes nepiemēro mazumtirdzniecības kontroles mehānismus saskaņā ar šā panta 1. punktu ģeogrāfiskiem vai lietotāju tirgiem, ja tā pārliecinās, ka tajos ir efektīva konkurence.

18. pants

Reglamentējošās kontroles minimālajam nomāto līniju kopumam

1. Ja saskaņā ar 16. panta 3. punktu veiktās tirgus analīzes rezultātā valsts pārvaldes iestāde nosaka, ka tirgus visa nomāto līniju minimālā kopuma vai tā daļas nodrošināšanai nav efektīvi konkurētspējīgs, tā nosaka uzņēmumus ar būtisku ietekmi tirgū šo minimālo nomāto līniju pakalpojumu kopuma elementu nodrošināšanā visā tās teritorijā vai tās daļā saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 14. pantu. Valsts pārvaldes iestādes uzliek saistības attiecībā uz minimālā nomāto līniju kopuma nodrošināšanu, kā noteikts Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī publicētajā standartu sarakstā, saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK

(pamatdirektīva) 17. pantu, un paredz šīs direktīvas VII pielikumā iekļautos noteikumus šādai nodrošināšanai, šādiem uzņēmumiem attiecībā uz šiem īpašajiem nomāto līniju tirgiem.

2. Ja saskaņā ar 16. panta 3. punktu veiktās tirgus analīzes rezultātā valsts pārvaldes iestāde nosaka, ka attiecīgais nomāto līniju minimālā kopuma nodrošināšanas tirgus ir efektīvi konkurētspējīgs, tā atsauc 1. punktā minētās saistības attiecībā uz šo īpašo nomāto līniju tirgu.

3. Minimālo nomāto līniju kopumu ar saskaņotu raksturojumu un saistītiem standartiem publicē Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī kā daļu no Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 17. pantā minētā standartu saraksta. Komisija var pieņemt grozījumus, kas vajadzīgi, lai pielāgotu minimālo nomāto līniju kopumu tehniskajiem jauninājumiem un izmaiņām tirgus pieprasījumā, ietverot iespējamo dažu veidu nomāto līniju izslēgšanu no minimālā kopuma, darbojoties saskaņā ar šīs direktīvas 37. panta 2. punktā minēto procedūru.

19. pants

Operatora izvēle un operatora iepriekšēja izvēle

1. Valsts pārvaldes iestādes pieprasa uzņēmumiem, kas noteikti kā uzņēmumi ar būtisku ietekmi tirgū taksofonu tīkla pieslēguma un izmantošanas nodrošināšanai noteiktā atrašanās vietā saskaņā ar 16. panta 3. punktu, sniegt to abonentiem piekļuvi jebkura savstarpēji savienota publiski pieejamu telefonpakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem:

- a) pamatojoties uz katru atsevišķu zvanu, uzgriežot operatora izvēles kodu, un
- b) ar iepriekšējas izvēles palīdzību, ar iespēju atcelt jebkuru iepriekšēju izvēli, pamatojoties uz katru atsevišķu zvanu, uzgriežot operatora izvēles kodu.

2. Lietotāja prasības šīs iespējas ieviest citos tīklos vai citā veidā izvērtē saskaņā ar tirgus analīzes procedūru, kas noteikta Direktīvas 2002/21/EK (pamatdirektīva) 16. pantā un ieviesta saskaņā ar Direktīvas 2002/19/EK (piekļuves direktīva) 12. pantu.

3. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka cenas piekļuvei un savstarpējam savienojumam attiecībā uz 1. punktā minēto iespēju nodrošināšanu ir uz izmaksām vērstas un ka tiešie maksājumi abonentiem, ja tādi ir, nav kā šķērslis šo iespēju lietošanai.

IV NODAĻA

LIETOTĀJU INTERESES UN TIESĪBAS

20. pants

Līgumi

1. Neierobežojot Kopienas noteikumus par patērētāju aizsardzību, jo īpaši Direktīvu 97/7/EK un Direktīvu 93/13/EK, un valsts noteikumus, kas ir saskaņā ar Kopienas tiesībām, piemēro 2., 3. un 4. punktu.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka, piesakoties uz publiskā telefonu tīkla pieslēgumu un/vai piekļuvi nodrošinošiem pakalpojumiem, patērētājiem ir tiesības uz līgumu ar uzņēmumu vai uzņēmumiem, kas nodrošina šādus pakalpojumus. Šajā līgumā norāda vismaz:

- a) nodrošinātāja identitāti un adresi;
- b) nodrošinātos pakalpojumus, piedāvātos pakalpojuma kvalitātes līmeņus, kā arī sākotnējās pieslēgšanas laiku;
- c) piedāvātos uzturēšanas pakalpojumu veidus;
- d) informāciju par cenām un tarifiem, un līdzekļus, ar kādiem var iegūt atjauninātu informāciju par visiem piemērojamiem tarifiem un uzturēšanas maksājumiem;
- e) līguma darbības ilgumu, pakalpojumu un līguma atjaunošanas un pārtraukšanas noteikumus;
- f) kompensācijas un atlīdzības noteikumus, kas piemērojami, ja līgumā iekļautie pakalpojuma kvalitātes līmeņi nav ievēroti, un
- g) strīdu izšķiršanas procedūru uzsākšanas metodes saskaņā ar 34. pantu.

Dalībvalstis var paplašināt šīs saistības tā, lai tās attiektos uz citiem lietotājiem.

3. Ja līgumi ir noslēgti starp patērētājiem un elektronisko komunikāciju pakalpojumu nodrošinātājiem, kas nenodrošina pieslēgumu un/vai piekļuvi publiskajam telefonu tīklam, šādos līgumos iekļauj arī informāciju, kas minēta 2. punktā. Dalībvalstis var paplašināt šo saistību tā, lai tā attiecas uz citiem lietotājiem.

4. Abonentiem ir tiesības lauzt līgumu bez soda piemērošanas, saņemot paziņojumu par piedāvātajām līguma nosacījumu izmaiņām. Abonentus atbilstīgi informē, ne vēlāk kā vienu mēnesi

pirms šādām izmaiņām, tajā pašā laikā informējot arī par viņu tiesībām lauzt līgumus bez soda piemērošanas, ja tie nepiekrīt jaunajiem nosacījumiem.

21. pants

Informācijas pārskatāmība un publicēšana

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka lietotājiem un patērētājiem ir pieejama pārskatāma un atjaunināta informācija par piemērojamām cenām un tarifiem, un par standarta noteikumiem un nosacījumiem attiecībā uz publiski pieejamu telefonpakalpojumu piekļuvi un izmantošanu, saskaņā ar II pielikuma noteikumiem.

2. Valsts pārvaldes iestādes veicina informācijas sniegšanu, lai attiecīgos gadījumos ļautu lietotājiem un patērētājiem veikt neatkarīgu alternatīvas izmantošanas paraugu izmaksu novērtēšanu, izmantojot, piemēram, interaktīvas vadlīnijas.

22. pants

Pakalpojuma kvalitāte

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes, ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokļus, var pieprasīt uzņēmumiem, kas sniedz publiski pieejamus elektronisko komunikāciju pakalpojumus, publicēt salīdzināmu, atbilstīgu un atjauninātu informāciju lietotājiem par to pakalpojumu kvalitāti. Informāciju pēc pieprasījuma sniedz arī valsts pārvaldes iestādei pirms tās publicēšanas.

2. Valsts pārvaldes iestāde *inter alia* var noteikt mērāmo pakalpojumu parametru kvalitāti un publicējamās informācijas saturu, formu un veidu, lai nodrošinātu lietotājiem piekļuvi visaptverošai, salīdzināmai un lietotājam draudzīgai informācijai. Attiecīgos gadījumos var izmantot III pielikumā minētos parametrus, definīcijas un mērījuma metodes.

23. pants

Tīkla integritāte

Dalībvalstis pieņem visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu publiskā telefonu tīkla integritāti noteiktā atrašanās vietā un katastrofāla tīkla bojājuma gadījumā vai nepārvaramas varas gadījumos publiskā telefonu tīkla un publiski pieejamu telefona pakalpojumu pieejamību noteiktā atrašanās vietā. Dalībvalstis nodrošina to, ka uzņēmumi, kas nodrošina publiski pieejamus telefona pakalpojumus noteiktā atrašanās vietā, veic visus pamatotos pasākumus, lai nodrošinātu nepārtrauktu piekļuvi neatliekamās palīdzības dienestiem.

24. pants

Patērētāja ciparu televīzijas aprīkojuma savietojamība

Saskaņā ar VI pielikuma noteikumiem dalībvalstis nodrošina tajā minētā patērētāju ciparu televīzijas aprīkojuma savietojamību.

25. pants

Operatoru pakalpojumi un uzziņu dienesti

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka publiski pieejamu telefona pakalpojumu abonentiem ir tiesības būt ierakstītiem publiski pieejamā sarakstā, kas minēts 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka visi uzņēmumi, kas piešķir telefonu numurus abonentiem, pilda visus pamatotos pieprasījumus publiski pieejamu uzziņu dienestu un sarakstu nodrošināšanas nolūkā, lai padarītu pieejamu attiecīgo informāciju norunātā formātā un ar noteikumiem, kas ir godīgi, objektīvi, uz izmaksām vērsti un nediskriminējoši.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka visiem lietotājiem, kas nodrošināti ar pieslēgumu publiskajam telefonu tīklam, ir piekļuve operatoru palīdzības pakalpojumiem un uzziņu dienestiem saskaņā ar 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

4. Dalībvalstis nesaglabā nekādus reglamentējošos ierobežojumus, kas lietotājiem vienā dalībvalstī liedz tiešu piekļuvi uzziņu dienestam citā dalībvalstī.

5. Saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem par personas datu un privātās dzīves aizsardzību un jo īpaši Direktīvas 97/66/EK 11. pantu piemēro 1., 2., 3. un 4. punktu.

26. pants

Vienots Eiropas neatliekamās palīdzības numurs

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka papildus citiem valsts neatliekamās palīdzības numuriem, ko nosaka valsts pārvaldes iestādes, visi publiski pieejamu telefona pakalpojumu lietotāji, ietverot taksofonu lietotājus, var piezvanīt uz neatliekamās palīdzības dienestu par brīvu, izmantojot vienotu Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numuru "112".

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka zvani uz vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numuru "112" tiek ir atbildēti un apstrādāti valsts neatliekamās palīdzības sistēmu organizācijai vispiemērojamākajā veidā un tīklu tehnoloģisko iespēju robežās.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka uzņēmumi, kas nodrošina publiskos telefonu tīklus, padara zvanītāja atrašanās vietas informāciju pieejamu iestādēm, kas nodrošina neatliekamo palīdzību, līdz līmenim, kas ir tehniski iespējams, par visiem zvaniem uz vienoto Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numuru "112".

4. Dalībvalstis nodrošina to, ka iedzīvotājus pienācīgi informē par vienotā Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numura "112" esamību un izmantošanu.

27. pants

Eiropas telefonu piekļuves kodi

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka "00" kods ir standarta starptautiskais piekļuves kods. Var noteikt vai turpināt uzturēt īpašus noteikumus zvanu izdarīšanai starp esošajām atrašanās vietām starp dalībvalstīm. Publiski pieejamu telefona pakalpojumu lietotāji attiecīgajās atrašanās vietās ir pilnīgi informēti par šādu kārtību.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka visi uzņēmumi, kas nodrošina publiskus telefonu tīklus, apstrādā visus zvanus uz Eiropas telefonnumera telpu, neierobežojot tā uzņēmuma nepieciešamību atgūt zvanu pārraides izmaksas tā tīklā, kas pārvalda publisko telefonu tīklu.

28. pants

Numuri, kas nav piesaistīti noteiktai ģeogrāfiskai atrašanās vietai

Dalībvalstis nodrošina to, ka lietotāji no citām dalībvalstīm var piekļūt numuriem, kas nav piesaistīti noteiktai ģeogrāfiskai atrašanās vietai, to teritorijā, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams, izņemot gadījumus, kad sazvanītais abonents komerciālu nolūku dēļ ir izvēlējies ierobežot īpašās ģeogrāfiskās zonās atrodošos zvanītāju pieeju.

29. pants

Papildu iespēju nodrošināšana

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes var pieprasīt visiem uzņēmumiem, kas nodrošina publiskos telefonu tīklus, lietotājiem padarīt pieejamas I pielikuma B daļā minētās iespējas, ņemot vērā tehniskās iespējas un ekonomisko dzīvotspēju.

2. Dalībvalsts var izlemt atcelt 1. punkta piemērošanu visā vai daļā tās teritorijas, ja tā, ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokļus, uzskata, ka ir pietiekama piekļuve šīm iespējām.

3. Neierobežojot 10. panta 2. punktu, dalībvalstis var uzlikt I pielikuma A daļas e) punktā minētās saistības attiecībā uz atvienojumu kā vispārējo prasību visiem uzņēmumiem.

30. pants

Numura pārnesamība

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka visi publiski pieejamu telefonpakalpojumu, ietverot mobilos pakalpojumus, abonenti, kas to pieprasa, var saglabāt savu numuru (-s) neatkarīgi no uzņēmuma, kas nodrošina pakalpojumus:

- ģeogrāfisku numuru gadījumā noteiktā atrašanās vietā, un
- tādu numuru gadījumā, kas nav piesaistīti noteiktai ģeogrāfiskai atrašanās vietai, jebkurā atrašanās vietā.

Šis punkts neattiecas uz numuru pārnesamību starp tīkliem, kas nodrošina pakalpojumus noteiktā atrašanās vietā un mobiliem tīkliem.

2. Valsts pārvaldes iestādes nodrošina to, ka cenas savstarpējam savienojumam attiecībā uz numura pārnesamības nodrošināšanu ir uz izmaksām vērstas un ka tiešie maksājumi abonentiem, ja tādi ir, nav kā šķērslis šo iespēju lietošanai.

3. Valsts pārvaldes iestādes nenosaka mazumtirdzniecības tarifus numuru pārnesamībai tā, lai tiktu kropļota konkurence, piemēram, nosakot īpašus vai kopējus mazumtirdzniecības tarifus.

31. pants

Saistības, kas jāievēro

1. Dalībvalstis var noteikt pamatotas saistības, kas jāievēro, īpašu radio un televīzijas kanālu un pakalpojumu raidīšanai, uzņēmumiem, kas ir to jurisdikcijā, kas nodrošina elektroniskos komunikāciju tīklus, ko izmanto radio vai televīzijas raidījumu raidīšanai sabiedrībai, ja nozīmīgs šādu tīklu lietotāju skaits izmanto tos, kā galveno līdzekli radio un televīzijas raidījumu saņemšanai. Šādas saistības nosaka tikai tad, ja tās ir vajadzīgas, lai sasniegtu skaidri noteiktus vispārējo interešu mērķus, un tie ir samērīgi un pārskatāmi. Saistības ir pakļautas periodiskai pārskatīšanai.

2. Ne šī panta 1. punkts, ne arī Direktīvas 2002/19/EK (piekļuves direktīva) 3. panta 2. punkts neierobežo dalībvalstu spēju noteikt atbilstīgu atbildību, ja tāda ir, attiecībā uz pasākumiem,

kas veikti saskaņā ar šo pantu, nodrošinot to, ka līdzīgos apstākļos nav diskriminācijas attieksmē pret uzņēmumiem, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus. Ja ir paredzēta atlīdzība, dalībvalstis nodrošina to, ka tā tiek piemērota pienācīgi un pārskatāmi.

V NODAĻA

VISPĀRĪGIE UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

32. pants

Papildu obligātie pakalpojumi

Dalībvalstis var izlemt tās teritorijā padarīt publiski pieejamus papildu pakalpojumus, neatkarīgi no pakalpojumiem, kas ietilpst universālā pakalpojuma saistībās kā noteikts II nodaļā, bet šādos apstākļos nevar noteikt kompensācijas mehānismu, iekļaujot īpašus uzņēmumus.

33. pants

Apspriešanās ar ieinteresētajām pusēm

1. Dalībvalstis tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams, nodrošina to, ka valsts pārvaldes iestādes ņem vērā lietotāju un patērētāju (ietverot jo īpaši invalīdus), ražotāju, uzņēmumu, kas nodrošina elektroniskos komunikāciju tīklus un/vai pakalpojumus, viedokļus par jautājumiem attiecībā uz visu lietotāju un patērētāju tiesībām saistībā ar publiski pieejamiem elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, jo īpaši, ja tiem ir būtiska ietekme uz tirgū.

2. Attiecīgos gadījumos ieinteresētās puses valsts pārvaldes iestāžu vadībā var izveidot mehānismus, iesaistot patērētājus, lietotāju grupas un pakalpojumu sniedzējus, lai uzlabotu pakalpojumu sniegšanas vispārējo kvalitāti, *inter alia* izveidojot un pārraudzot uzvedības kodeksus un darbības standartus.

34. pants

Strīdu izšķiršana ārpusstiesas kārtībā

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka ir pieejamas pārskatāmas, vienkāršas un lētas ārpusstiesas procedūras neatrisinātu strīdu izšķiršanai, iesaistot patērētājus, attiecībā uz jautājumiem, kas iekļauti šajā direktīvā. Dalībvalstis pieņem pasākumus, lai nodrošinātu to,

ka minētās procedūras ļauj strīdus atrisināt godīgi un ātri, un var, attiecīgos gadījumos, pieņemt atmaksāšanas un/vai kompensācijas sistēmu. Dalībvalstis var paplašināt šos noteikumus tā, lai tie attiektos uz strīdiem, kuros iesaistīti citi lietotāji.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību akti nekavē sūdzību izskatīšanas iestāžu izveidi un tiešaistes pakalpojumu nodrošināšanu pienācīgā teritoriālā līmenī, lai veicinātu patērētāju un lietotāju piekļuvi strīdu izšķiršanai.

3. Ja šādos strīdos ir iesaistītas personas dažādās dalībvalstī, dalībvalstis saskaņo to centienus, lai panāktu strīda izšķiršanu.

4. Šis punkts neierobežo valsts tiesas procedūras.

35. pants

Tehniskā korigēšana

Komisija, darbojoties saskaņā ar 37. panta 2. punktā minēto procedūru, pieņem grozījumus, kas vajadzīgi, lai pielāgotu I, II, III, VI un VII pielikumu tehnoloģiskajiem sasniegumiem vai izmaiņām tirgus pieprasījumā.

36. pants

Paziņošanas, pārraudzības un pārskata procedūras

1. Valsts pārvaldes iestādes vēlākais līdz 38. panta 1. punkta otrajā daļā minētajai piemērošanas dienai un nekavējoties, ja pēc tam rodas izmaiņas to uzņēmumu nosaukumos, kas izraudzīti kā uzņēmumi ar universālā pakalpojuma saistībām saskaņā ar 8. panta 1. punktu, informē Komisiju.

Komisija informāciju padara pieejamu viegli piekļūstamā veidā un nosūta to 37. pantā minētajai Komunikāciju komitejai.

2. Valsts pārvaldes iestādes Komisijai paziņo to operatoru nosaukumus, kas šajā direktīvā uzskatāmi par operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū, un saistības, kas tiem uzliktas saskaņā ar šo direktīvu. Komisijai nekavējoties paziņo par jebkurām izmaiņām, kas ietekmē saistības, kas uzliktas uzņēmumiem, vai par uzņēmumiem, kas ietekmēti saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem.

3. Komisija periodiski pārskata šīs direktīvas darbību un pie pirmās izdevības ne vēlāk kā trīs gadus pēc 38. panta 1. punkta otrajā daļā minētās piemērošanas dienas ziņo Eiropas

Parlamentam un Padomei. Dalībvalstis un valsts pārvaldes iestādes šim iemeslam Komisiju nodrošina ar vajadzīgo informāciju.

37. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz Komunikāciju komiteja, kas izveidota ar Direktīvas 2002/21/EEK (pamatdirektīva) 22. pantu.

2. Ja atsauca uz šo punktu, tad piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5. un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. panta noteikumus.

Lēmuma 1999/468/EK 5. panta 6. punktā paredzētais laikposms ir trīs mēneši.

3. Komiteja apstiprina savu reglamentu.

38. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstis ne vēlāk kā 2003. gada 24. jūlijā pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šo direktīvu. Par tiem dalībvalstis tūlīt informē Komisiju.

Dalībvalstis piemēro minētos pasākumus no 2003. gada 25. jūlija.

2. Kad dalībvalstis pieņem minētos pasākumus, tajos iekļauj atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka šādu atsauču izdarīšanas metodes.

3. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus tos savu tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņem jomā, kuru reglamentē šī direktīva, un jebkuras sekojošas izmaiņas minētajos noteikumos.

39. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā dienā, kad to publicē Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī.

40. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 2002. gada 7. martā

Eiropas Parlamenta vārdā —

priekšsēdētājs

P. COX

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

J. C. APARICIO

I PIELIKUMS

10. PANTĀ (IZDEVUMU KONTROLE) UN 29. PANTĀ (PAPILDU IESPĒJAS) MINĒTO IESPĒJU UN PAKALPOJUMU APRAKSTS**A daļa: 10. pantā minētās iespējas un pakalpojumi**a) *Detalizēti rēķini*

Dalībvalstīm jānodrošina tas, ka valsts pārvaldes iestādes saskaņā ar attiecīgo tiesību aktu prasībām par personīgo datu un privātās dzīves aizsardzību var noteikt to detalizēto rēķinu pamatlīmeni, ar kuriem izraudzītajiem uzņēmumiem (kā noteikts 8. pantā) par brīvu jānodrošina patērētāji, lai tie varētu:

- i) pārbaudīt un kontrolēt par publisko telefonu tīkla izmantošanu noteiktā atrašanās vietā un/vai par citu saistītu publiski pieejamu telefona pakalpojumu izmantošanu uzliktos maksājumus, un
- ii) atbilstīgi pārraudzīt to lietošanu un izdevumus, un tādējādi veikt atbilstīgu kontroli pār saviem rēķiniem.

Attiecīgos gadījumos par pieņemamiem tarifiem vai par brīvu abonentiem var piedāvāt papildu detalizācijas līmeņus.

Zvani, kas zvanītājam abonentam ir par brīvu, ietverot zvanus uz palīdzības līnijām, nav jānorāda attiecīgā abonenta detalizētajā rēķinā.

b) *Izvēles zvanu bloķējums izejošajiem zvaniem par brīvu*

T.i., iespēja, ar kuru abonents pēc pieprasījuma telefona pakalpojuma nodrošinātājam var bloķēt noteikta veida zvanus vai noteikta veida numurus par brīvu.

c) *Priekšapmaksas sistēmas*

Dalībvalstīm jānodrošina tas, ka valsts pārvaldes iestādes var izraudzītajiem uzņēmumiem pieprasīt nodrošināt iespēju patērētājiem maksāt par pieeju publiskajam telefonu tīklam un izmantot publiski pieejamus telefonpakalpojumus ar priekšapmaksas noteikumiem.

d) *Pieslēguma maksas pēcapmaksa*

Dalībvalstīm jānodrošina tas, ka valsts pārvaldes iestādes var pieprasīt izraudzītajiem uzņēmumiem ļaut patērētājiem veikt samaksu par pieslēgumu publiskajam telefonu tīklam, pamatojoties uz pēcapmaksu zināmā laikā.

e) *Rēķinu neapmaksāšana*

Dalībvalstīm jāļauj veikt noteikti pasākumi, kuriem jābūt samērīgiem, nediskriminējošiem un publicētiem, lai nosegtu neapmaksātos telefona rēķinus par publiskā telefonu tīkla izmantošanu noteiktā atrašanās vietā. Minētie pasākumi ir paredzēti, lai nodrošinātu to, ka abonentam iepriekš ir izsniegts pienācīgs brīdinājums par sekojošu pakalpojuma pārtraukšanu vai atvienošanu. Izņemot krāpšanas gadījumus, gadījumus, kad rēķinu apmaksa tiek pastāvīgi kavēta vai netiek veikta vispār, minētie pasākumi ir paredzēti, lai nodrošinātu, ciktāl tas tehniski ir iespējams, ka jebkura pakalpojuma pārtraukšana ir saistīta ar attiecīgo pakalpojumu. Atvienošanu par rēķinu nemaksāšanu vajadzētu veikt tikai pēc pienācīga brīdinājuma abonentam. Dalībvalstis var ļaut ierobežota pakalpojuma laikposmu pirms pilnīgas atvienošanas, kura laikā ir atļauti zvani, par kuriem abonentam nav jāmaksā (piemēram, zvani uz "112").

B daļa: 29. pantā minēto iespēju sarakstsa) *Toņa iezvanīšana vai divtoņu daudzfrekvenču darbība*

T.i., publiskais telefonu tīkls uztur divtoņu daudzfrekvenču darbības toņu izmantošanu kā noteikts *ETSI ETR 207* tranzīta tīklā gan dalībvalsts robežās, gan starp dalībvalstīm.

b) *Zvanišanas līnijas noteikšana*

T.i., zvanītāja numurs ir norādīts sazvanāmajai personai pirms zvans ir izdarīts.

Šī iespēja būtu jānodrošina saskaņā ar attiecīgiem tiesību aktiem par personīgo datu un privātās dzīves aizsardzību, jo īpaši Direktīvu 97/66/EK.

Ciktāl tehniski tas ir iespējams, operatoriem būtu jānodrošina dati un signāli, lai veicinātu zvanišanas līnijas noteikšanas un toņa iezvanišanas nodrošināšanu starp dalībvalstīm.

II PIELIKUMS

INFORMĀCIJA, KAS JĀPUBLICĒ SASKAŅĀ AR 21. PANTU (INFORMĀCIJAS PĀRSKATĀMĪBA UN PUBLICĒŠANA)

Valsts pārvaldes iestādei ir pienākums nodrošināt to, ka šajā pielikumā minēto informāciju publicē saskaņā ar 21. pantu. Valsts pārvaldes iestādei ir jāizlemj, kura informācija ir jāpublicē uzņēmumiem, kas nodrošina publiskos telefonu tīklus un/vai publiski pieejamus telefonpakalpojumus, un kura informācija jāpublicē pašai valsts pārvaldes iestādei, lai nodrošinātu, ka patērētāji varētu izdarīt apzinātu izvēli.

1. Uzņēmuma(-u) nosaukums(-i) un adrese(-s)

T.i., to uzņēmumu galveno ēku adreses un nosaukumi, kas nodrošina publiski pieejamus telefonu tīklus un/vai publiski pieejamus telefonpakalpojumus.

2. Piedāvātie publiski pieejamie telefonpakalpojumi

2.1. Publiski pieejamu telefonpakalpojumu darbības joma

Piedāvāto publiski pieejamu telefonpakalpojumu apraksts, norādot, kas ir iekļauts abonēšanas maksā un periodiskās nomas maksā (piemēram, operatoru pakalpojumi, saraksti, uzziņu dienesti, izvēles zvanu bloķējums, detalizēts rēķins, uzturēšana utt.).

2.2. Standarta tarifi, kas attiecas uz piekļuvi, visu veidu izmantošanas maksām, uzturēšanu, un kas iekļauj sīku informāciju par piemērotajām standartatlaidēm un īpašus tarifu režīmus un tarifu režīmus noteiktām grupām.

2.3. Kompensāciju/atlīdzināšanas politika, ietverot īpašu sīku informāciju par visām piedāvātajām kompensāciju/atlīdzināšanas programmām.

2.4. Piedāvātā uzturēšanas pakalpojuma veidi.

2.5. Standarta līguma nosacījumi, ietverot minimālo līguma laikposmu, ja tāds ir.

3. Strīdu izšķiršanas mehānismi, ietverot uzņēmuma izveidotos.

4. Informācija par tiesībām attiecībā uz universālo pakalpojumu, ietverot I pielikumā minētās iespējas un pakalpojumus.

III PIELIKUMS

PAKALPOJUMA KVALITĀTES PARAMETRI

Nodrošināšanas laika un pakalpojuma kvalitātes parametri, definīcijas un mērījumu metodes, kas minētas 11. un 22. pantā.

Parametrs ⁽¹⁾	Definīcija	Mērījumu metode
Pirmā savienojuma nodrošināšanas laiks	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Kļūmes savienojumā piekļuves līnijā	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Kļūmes novēršanas laiks	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Neveiksmīgu zvanu procentuālais daudzums ⁽²⁾	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Zvana savienojuma laiks ⁽²⁾	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Operatora pakalpojumu atbildes laiks	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Uzziņu dienestu atbildes laiks	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Darba kārtībā esošu monētu un karšu taksofonu procentuāla attiecība	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Sūdzības par rēķinu pareizību	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1

⁽¹⁾ Parametriem būtu jāļauj veikt izpildes analīze reģionālā līmenī (t.i., ne zemāk kā 2. līmenī Eurostat izveidotajā statistikas teritoriālo vienību nomenklatūrā (NUTS)).

⁽²⁾ Dalībvalstis var izlemt nepieprasīt uzturēt atjaunināto informāciju attiecībā uz šo divu parametru izpildi, ja ir pieejami pierādījumi, kas parāda, ka izpilde šajās divās jomās ir apmierinoša.

Piezīme: ETSI EG 201 769— 1 versijas numurs ir 1.1.1 (2000. gada aprīlis)

IV PIELIKUMS

**UNIVERSĀLĀ PAKALPOJUMA SAISTĪBU NETO IZMAKSU, JA TĀDAS IR, APRĒĶINĀŠANA UN
ATLĪDZINĀŠANAS VAI SADALES MEHĀNISMA IZVEIDE SASKAŅĀ AR 12. UN 13. PANTU****A daļa: Neto izmaksu aprēķināšana**

Universālā pakalpojuma saistības attiecas uz tām saistībām, ko dalībvalsts uzliek uzņēmumam attiecībā uz tīkla un pakalpojuma nodrošināšanu kādā īpašā ģeogrāfiskā apgabalā, to skaitā, ja vajadzīgs, vidējās cenas šī pakalpojuma vai īpašu izvēles tarifu nodrošināšanai šajā ģeogrāfiskajā apgabalā patērētājiem ar zemiem ienākumiem vai īpašām sociālajām vajadzībām.

Valsts pārvaldes iestādēm jāizskata visi līdzekļi, lai nodrošinātu atbilstīgus stimulus, lai uzņēmumi (izraudzītie vai neizraudzītie) veiktu universālā pakalpojuma saistības par efektīvām izmaksām. Veicot aprēķināšanu, universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas aprēķina kā starpību starp izraudzītā uzņēmuma ar universālā pakalpojuma saistībām un izraudzītā uzņēmuma bez universālā pakalpojuma saistībām neto izmaksām. To piemēro, neatkarīgi no tā, vai tīkls kādā konkrētā dalībvalstī ir pilnībā attīstīts vai joprojām attīstās un paplašinās. Pienācīga uzmanība ir jāpievērš pareizai to izmaksu izvērtēšanai, no kurām izraudzītais uzņēmums izvēlētos izvairīties, ja tam nebūtu universālā pakalpojuma saistības. Neto izmaksu aprēķināšanā būtu jāizvērtē universālā pakalpojuma operatora ieguvumi, ietverot netiešos ieguvumus.

Aprēķinus pamato ar izmaksām, kas ir attiecināmas uz:

- i) norādīto pakalpojumu elementiem, ko var nodrošināt tikai ar zaudējumiem vai tādiem izmaksu nosacījumiem, kas neatbilst parastiem komerciāliem standartiem.

Šajā kategorijā var būt iekļauti pakalpojuma elementi, tādi kā piekļuve neatliekamās palīdzības telefonpakalpojumiem, konkrētu taksofonu nodrošināšana, konkrētu pakalpojumu vai aprīkojuma nodrošināšana invalīdiem u.c.;

- ii) īpašiem pakalpojumu lietotājiem vai pakalpojumu lietotāju grupām, ko, ņemot vērā īpaša tīkla un pakalpojumu nodrošināšanas izmaksas, radītos ieņēmumus un dalībvalsts uzlikto cenu vienādošanu ģeogrāfiskajā apgabalā, var apkalpot tikai ar zaudējumiem vai tādiem izmaksu nosacījumiem, kuri neatbilst parastiem komerciāliem standartiem.

Šajā kategorijā ir iekļauti tie pakalpojumu lietotāji vai to grupas, ko neapkalpotu komercoperators, kam nav universālā pakalpojuma saistības.

Universālā pakalpojuma saistību īpašu aspektu neto izmaksu aprēķināšana jāveic atsevišķi un tā, lai izvairītos no jebkuru tiešu vai netiešu ieguvumu un izmaksu divkāršas uzskaitīšanas. Universālā pakalpojuma saistību vispārējās neto izmaksas jebkuram uzņēmumam jāaprēķina kā to neto izmaksu summa, kas rodas no īpašiem universālā pakalpojuma saistību komponentiem, ņemot vērā visus nemateriālos ieguvumus. Neto izmaksu pārbaudīšana ir valsts pārvaldes iestādes pienākums.

B daļa: Jebkādu universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu atmaksāšana

Jebkādu universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu atmaksāšanai vai finansēšanai izraudzītajiem uzņēmumiem ar universālā pakalpojuma saistībām jākompensē pakalpojumi, ko tie nodrošina saskaņā ar nekomerciāliem noteikumiem. Tā kā šāda kompensēšana iekļauj finansiālus pārskaitījumus, dalībvalstīm jānodrošina tas, ka tie tiek veikti objektīvi, pārskatāmi, nediskriminējoši un samērīgi. Tādējādi šie pārskaitījumi radītu mazāku konkurences un lietotāju pieprasījuma izkropļojumu.

Saskaņā ar 13. panta 3. punktu sadales mehānismā, kas pamatojas uz fondu, būtu jāizmanto pārskatāmi un neitrāli līdzekļi iemaksu iekasēšanai, kurus izmantojot var izvairīties no divkāršas iemaksu uzlikšanas draudiem, kas ietekmē gan uzņēmuma ieguldījumus, gan peļņu.

Neatkarīgajai iestādei, kas administrē fondu, ir jābūt atbildīgai par iemaksu iekasēšanu no uzņēmumiem, kas ir novērtēti kā tādi, kam jāizdara iemaksa universālā pakalpojuma saistību neto izmaksās dalībvalstī, un jāpārbauda attiecīgo summu pārskaitīšana un/vai administratīvo maksājumu pārskaitīšana uzņēmumiem, kas tiesīgi saņemt maksājumus no fonda.

V PIELIKUMS

UNIVERSĀLĀ PAKALPOJUMA DARBĪBAS JOMAS PĀRSKATĪŠANA SASKAŅĀ AR 15. PANTU

Izvērtējot, vai būtu jāveic universālā pakalpojuma saistību darbības jomas pārskatīšana, Komisijai jāņem vērā šādi elementi:

- sociālā un tirgus attīstība saistībā ar patērētāju lietotajiem pakalpojumiem,
- sociālā un tirgus attīstība saistībā ar patērētāju pakalpojumu pieejamību un izvēli,
- tehnoloģiskā attīstība saistībā ar pakalpojumu nodrošināšanas veidu patērētājiem.

Izvērtējot, vai ir nepieciešama universālā pakalpojuma saistību darbības jomas mainīšana vai atkārtota definēšana, Komisijai jāņem vērā šādi elementi:

- vai patērētāju vairākums izmanto un vai tam ir pieejami īpaši pakalpojumi, un vai pieejamības trūkums mazākumam patērētāju vai īpašo pakalpojumu neizmantošana no mazākuma patērētāju puses nerada sociālu atstumtību, un
- vai īpašu pakalpojumu pieejamība un izmantošana nerada vispārēju neto ieguvumu visiem patērētājiem, tādu, ka valsts intervence ir pamatota apstākļos, kad īpašie pakalpojumi netiek nodrošināti sabiedrībai parastos komerciālos apstākļos.

—

VI PIELIKUMS

24. PANTĀ MINĒTĀ PATĒRĒTĀJU CIPARU APRĪKOJUMA SAVIETOJAMĪBA

1. *Kopējais kodēšanas algoritms un vaļēja uztveršana*

Visam patērētāju aprīkojumam, kas paredzēts ciparu televīzijas signālu uztveršanai, kas ir pārdošanā vai nomā, vai citādi padarīts pieejams Kopienā, kas var atkodēt ciparu televīzijas signālus, jāspēj:

- atkodēt šādus signālus saskaņā ar kopējo Eiropas kodēšanas algoritmu, kā administrējusi atzīta Eiropas standartu organizācija, šobrīd *ETSI*,
- skaidri parādīt pārraidītos signālus ar noteikumu, ka, ja šāds aprīkojums ir nomāts, nomnieks pilda attiecīgā nomas līguma noteikumus.

2. *Savietojamība analogo un ciparu televizoriem*

Jebkuram analogajam televizoram ar integrālo ekrānu ar redzamo diagonāli, kas lielāka par 42 cm, kas ir pārdošanā vai nomājams Kopienā, jābūt aprīkotam ar vismaz vienu vaļējo saskarnes rozeti, kā standartizējusi atzīta Eiropas standartu organizācija, piemēram, kā minēts *CENELEC EN 50 049— 1:1997* standartā, kas ļauj vienkāršu perifēro iekārtu, jo īpaši papildus dekoderu un ciparu uztvērēju, pieslēgšanu.

Jebkuram ciparu televizoram ar integrālo ekrānu ar redzamo diagonāli, kas lielāka par 30 cm, kas ir pārdošanā vai nomājams Kopienā, jābūt aprīkotam ar vismaz vienu vaļējo saskarnes rozeti (vai nu Eiropas standartu organizācijas standartizētam vai tās pieņemtam standartam atbilstīgam, vai rūpniecībā plaši pielietotām specifikācijām atbilstīgam), piemēram, ar DVB vienoto saskarņu savienotāju, kas ļauj vienkāršu perifēro iekārtu pieslēgšanu, un tam jāspēj caurlaist visus ciparu televīzijas signāla elementus, ietverot informāciju attiecībā uz interaktīviem un ierobežotas piekļuves pakalpojumiem.

VII PIELIKUMS

NOSACĪJUMI 18. PANTĀ MINĒTĀJAM MINIMĀLAJAM NOMĀTO LĪNIJU KOPUMAM

Piezīme: Saskaņā ar 18. pantā minēto procedūru, minimālā nomāto līniju kopuma nodrošināšana saskaņā ar Direktīvas 92/44/EK izveidotajiem nosacījumiem būtu jāturpina līdz brīdim, kad valsts pārvaldes iestāde nosaka, ka attiecīgajā nomāto līniju tirgū pastāv efektīva konkurence.

Valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina tas, ka 18. pantā minētā minimālā nomāto līniju kopuma nodrošināšanā ir ievērots nediskriminācijas, cenu orientācijas un pārskatāmības pamatprincips.

1. Nediskriminācija

Valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina tas, ka organizācijas, kas saskaņā ar 18. panta 1. punktu noteiktas kā organizācijas ar būtisku ietekmi tirgū, ievēro nediskriminācijas principu, nodrošinot 18. pantā minētās nomātās līnijas. Minētajām organizācijām ir jāpiemēro līdzīgi nosacījumi līdzīgos apstākļos organizācijām, kas nodrošina līdzīgus pakalpojumus, un jānodrošina nomātās līnijas citiem lietotājiem saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem un ar tādu pašu kvalitāti, kādu tās nodrošina saviem vai savu filiāļu, vai, attiecīgos gadījumos, partneru pakalpojumiem.

2. Cenu orientācija

Valsts pārvaldes iestādēm attiecīgos gadījumos jānodrošina, ka tarīfos 18. pantā minētajām nomātām līnijām ir ievēroti cenu orientācijas pamatprincipi.

Šim nolūkam valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka uzņēmumi, kas saskaņā ar 18. panta 1. punktu noteikti kā uzņēmumi ar būtisku ietekmi tirgū, izveido un izmanto piemērotu izmaksu uzskaites sistēmu.

Valsts pārvaldes iestādēm jātur pieejama pietiekami sīka informācija par šāda uzņēmuma piemērotajām izmaksu uzskaites sistēmām. Tām šī informācija jāiesniedz Komisijai pēc tās pieprasījuma.

3. Pārredzamība

Valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina tas, ka šādu informāciju attiecībā uz 18. pantā minēto nomāto līniju kopumu publicē viegli pieejamā formā.

3.1. Tehniskais raksturojums, ietverot fizisko un elektrisko īpašību raksturojumu, kā arī sīki izstrādātu tehnisko īpašību un izpildes raksturojumu tīkla pieslēgumpunktā.**3.2. Tarifi, ietverot pirmā pieslēguma maksājumus, periodiskās nomas maksas un citas maksas. Ja tarifi ir diferencēti, tas jānorāda.**

Ja, atbildot uz noteiktu pieprasījumu, organizācija, kas saskaņā ar 18. panta 1. punktu noteikta kā organizācija ar būtisku ietekmi tirgū, uzskata par nepamatotu nodrošināt nomātu līniju minimālajā kopumā par tās publicētajiem tarifiem un nodrošināšanas nosacījumiem, tai jāpanāk valsts pārvaldes iestādes piekrišana attiecīgajā gadījumā grozīt šos nosacījumus.

3.3. Nodrošināšanas nosacījumi, ietverot vismaz šādus elementus:

- informācija attiecībā uz pasūtīšanas procedūru,
- raksturīgais piegādes laikposms, kas ir laikposms, kuru skaits no dienas, kad lietotājs ir izdarījis skaidru pieprasījumu attiecībā uz nomāto līniju, kura laikā 95 % no visām tā paša veida nomātajām līnijām ir pievienotas patērētājiem.

Šo laikposmu noteiks, pamatojoties uz faktiskajiem nomāto līniju piegādes laikposmiem pēdējā pienācīga ilguma laikposmā. Aprēķinā nedrīkst iekļaut gadījumus, kad novēlotus piegādes laikposmus pieprasīja lietotāji,

- līguma laikposms, kas iekļauj laikposmu, kas ir vispārīgi noteikts līgumā, un minimālais līguma laikposms, kas lietotājam jāpieņem,
- raksturīgais kļūdas novēršanas laiks, kas ir laikposms, ko skaita no brīža, kad atbildīgajai vienībai uzņēmumā, kas saskaņā ar 18. panta 1. punktu ir noteikts kā uzņēmums ar būtisku ietekmi tirgū, ir nodots paziņojums par kļūmi, līdz brīdim, kad 80 % no visām tā paša veida nomātajām līnijām ir atkārtoti izveidotas, un attiecīgos gadījumos par to darbību ir paziņots lietotājiem. Ja tiek piedāvātas atšķirīgas labojuma kvalitātes klases viena veida nomātām līnijām, publicē atšķirīgos raksturīgos labošanas laikus,
- jebkāda atlīdzināšanas procedūra.

Papildus, ja dalībvalsts uzskata, ka sasniegtā izpilde nomāto līniju minimālo kopuma nodrošināšanai neatbilst lietotāju prasībām, tā var noteikt atbilstīgus mērķus iepriekš minētajiem nodrošināšanas nosacījumiem.
